

**Списание
за екология
и горско
стопанство**

Излиза от 1899 г.

ГОРА

2⁰⁰ лв.

7/2007

9 770861 757009

www.gorabg-magazine.info

Създадена е Държавна агенция по горите

Постановление № 168 от 23 юли 2007 г. за преобразуване на Националното управление по горите в Държавна агенция по горите (обн. в „Държавен вестник“, бр. 62 от 31 юли 2007 г.)

Министерският съвет постанови:

Чл. 1. (1) Преобразува Националното управление по горите в Държавна агенция по горите към Министерския съвет.

(2) Държавната агенция по горите е юридическо лице на бюджетна издръжка - второстепенен разпоредител с бюджетни кредити по бюджета на Министерския съвет, със седалище София.

Чл. 2. Активите и пасивите, архивът, както и другите права и задължения на Националното управление по горите преминават към Държавната агенция по горите.

Чл. 3. Служебните и трудовите правоотношения на служителите от Националното управление по горите се уреждат при условията и по реда на чл. 87а от Закона за държавния служител и чл. 123 от Кодекса на труда.

Преходни и заключителни разпоредби

§ 1. В едномесечен срок от влизането в сила на Постановлението председателят на Държавната агенция по горите да внесе в Министерския съвет проект на постановление за приемане на Устройствен правилник на Държавната агенция по горите.

§ 2. Отменя се Устройственият правилник на Националното управление по горите, приет с Постановление № 167 на Министерския съвет от 2000 г. (обн., ДВ, бр. 69 от 2000 г.; изм. и доп., бр. 88 и 99 от 2001 г., бр. 48 от 2003 г., бр. 8 от 2005 г., бр. 48 от 2006 г. и бр. 16 от 2007 г.).

.....
С § 3 и 4 се правят изменения в Устройствения правилник на Министерството на земеделието и горите.

§ 5 изменя ал. 4 на чл. 2 от Постановление № 216 на Министерския съвет от 2005 г. за приемане на Устройствен правилник на Министерския съвет и на неговата администрация (обн., ДВ, бр. 84 от 2005 г.; изм. и доп., бр. 89 от 2005 г. и бр. 71 от 2006 г.) така, че **председателят на Държавната агенция по горите става второстепенен разпоредител с бюджетни кредити по бюджета на Министерския съвет.**

§ 6 изменя нормативни актове на МС, свързани с новосъздадените структури.

.....
§ 7. Министърът на финансите да извърши необходимите корекции по бюджетите на Министерството на земеделието и проговолствието и на Министерския съвет.

§ 8. Постановлението се приема на основание на Решение на Народното събрание от 18 юли 2007 г. за промяна в структурата на Министерския съвет и чл. 47, ал. 1 от Закона за администрацията.

§ 9. **Постановлението влиза в сила от 19 юли 2007 г.**

Издание на Държавната агенция по горите

Обречена ли е гората?

България отново горя. Небивалите горещини през юли и престъпната немарливост или умисъл на граждани на Републиката се сочат като основна причина за разразилия се огнен аг.

Но има и още една - истинската причина. Това е недалновидната политика на властимащите, които през 1999 г. ликвидираха горските стопанства и така ги превърнаха в безсилни срещу подобни бедствия лесничейства.

Защо безсилни?

До 1999 г. също имаше горещини и запалвания в полетата и горите, но горските стопанства разполагаха с хора и техника - камиони, булдозери, кранове. Към всяко запалване се отправяха минимум 100 души. А ако трябваше, се събираха сили от няколко стопанства - армия до 2000 души. И огънят бе потушаван в зародиш. Горските печелеха войната с пожарите.

От лятото на 1999 г., когато за 3 дена в Сакар горяха над 80 хил. га, стана ясно, че България е обезсилена - и то от собственото си правителство.

Днес отново предстои реформа в горския сектор.

Дали тя ще стабилизира сектора и ще възстанови поне част от неговите възможности? За да се залесят отново изгорелите гори. И да се види още през лятото на 2008 г., че българската гора не е обречена.

В броя

- II Създадена е Държавна агенция по горите
- 2 Споделена отговорност за европейските гори
- 5 Огненият юли
- 6..... В Старозагорско: Данък „изгорели гори“ - отново и отново**
- 7 Подкрепа не само на Природен парк „Странджа“, но и на всички защитени територии в Република България
- 8 Девствените гори на България
- 10 Лесничейство от Северна Франция
- 12..... Сред горите на Средец**
- 16..... Обречен ли е обикновеният кестен?
- 19..... Заболяване по иглиците на белия бор
- 21 Семинар на счетоводителите в системата на горите
- 22..... Срещи: Животът е вода**
- 25..... В друго измерение...**
- 26 Горски плодове - храна и лекарство: Къпина
- 27 Четиво с продължение

На корицата

Снимка Йордан ДАМЯНОВ

Главен редактор:
инж. БОРИС ГОСПОДИНОВ
boris@nug.bg

Редактори:
ЕКАТЕРИНА ИЛИЕВА
eiporova@abv.bg
(водещ на броя)

СВЕТЛАНА БЪНЗАРОВА
light@nug.bg

Литературен
и рекламен сътрудник:
ЮЛИЯ СЪБЧЕВА

Технически редактор:
ТЕМЕНУЖКА МАРКОВА
Фоторепортер:
ЙОРДАН ДАМЯНОВ

Графичен дизайн:
ГЕОРГИ-МОМЧИЛ ПОПОВ

Адрес на редакцията:

София 1303, ул. „Антим I“ №17,
тел.: 988-86-42; 989-55-40/8. 212; 213;
тел./факс: 988-04-15.
<http://www.gorabg-magazine.info>,
E-mail: gora@nug.bg

ВІС ТТВВВВ22
IBAN BG39 TTBB 9400 3121 0404 50
СЖ „Експресбанк“ АД, клон София.
Печатни коли 4. Формат 1/8 от 60/90.

Броят е подписан за печат на
21.08.2007 г.

Индекс 20346.

Годишен абонамент - 20.00 лева.
Отделен брой - 2.00 лева.
Отпечатано в „Класик Дизайн“ ЕООД

CONTENTS

- II State forest agency was established
- 2 Shared responsibility for European forests
- 5 Fire in July
- 6 In Stara Zagora area: Tax „Fired forests“ again and again
- 7 Support not only for Strandja National Park but for all protected areas in Republic of Bulgaria
- 8 Virgin forests in Bulgaria
- 10 State forest administration in North France
- 12 Among the forests of Sredets
- 16 Is the common chestnut doomed to extinction?
- 19 White pine wilt disease
- 21 Workshop of accountants working in the forest sector
- 22 Life is water
- 25 In other dimension...
- 26 Forest fruit - medicine and food: Blackberry
- 27 Reading with continuation

Подробна информация за дейността на Държавната агенция по горите може да намерите на Интернет адрес www.nug.bg

Споделена отговорност за европейските гори

*Конференция
„Укрепване на конкурентоспособността
на горското стопанство - използване на
шансовете“,
Мюнхен, Германия,
20-21 юни 2007 г.*

Конференцията беше организирана от Министерството на земеделието и горите на Бавария като заключително събитие в рамките на Германското председателство на Европейския съюз в сътрудничество с Европейската комисия и Федералното министерство на потребителите, хранителната промишленост и земеделието (ресорно и за горите на федерално ниво) на Германия. Участие в събитието взеха близо 200 експерти и отговорни служители по горите, горското стопанство и горската промишленост от страните членки на Европейския съюз и изтъкнати фигури от политиката, науката, неправителствения сектор и обществения живот. По лична покана на министъра на земеделието и горите на Бавария Йозеф Милер в работата на конференцията участва и българска делегация, водена от заместник-министъра на земеделието и горите доц. Стефан Юрков.

През първия работен ден основни доклади по темата представиха министър Йозеф Милер, Антонис Константину - директор „Развитие на селските райони“ в дирекция „Земеделие и развитие на селските региони“ към Европейската комисия, и г-н Георг Ширмбек - депутат в Бундестага и председател на Германския съвет по горско стопанство. Проф. Стен Нилсон от Международния институт за анализ на приложните системи представи темата „Глобализацията и Европейският горски сектор“.

В следобедната сесия бяха представени мултимедийно гледящата на основните заинтересовани страни по темата „Потенциалът на горското стопанство и горска промишленост в Централна Европа“ - от Сепо Калио - член на Европейския икономически и социален съвет, г-р инж. Рихард Ламел - от името на федералния министър по прехрана, земеделие и защита на потребителя на Германия - Хорст Зеехофер, г-р Вилхелм Ворхер - председател на Германския съвет по горска промишленост, и Мариян Фрайхер фон Грабенройт - председател на Баварския съюз на горовладелците.

Вторият работен ден беше посветен на дискусии по две основни теми: „Увеличаване на използването на дървесина - мобилизация на човека и технологията“ и „Формулиране на рамковите условия за горското стопанство и използването на дървесина в Европа - укрепване на селските региони“. Участници в дискусията по първата тема бяха официални представители на държавната горска администрация (Австрия), собствениците на гори (ЕС), горската промишленост (Германия), горския бизнес и консултантските дейности (Германия).

По втората тема своя принос в дискусията имаха посланикът на България в Германия - г-р инж. Меглена Плугчиева, представители на Асоциацията на горовладелците на Германия, на горската промишленост на Финландия, на международните екологични организации (IUCN) и на научноизследователския сектор по горите и горската промишленост.

Конференцията завърши с презентация на визията за горското стопанство и горската промишленост на Европа от инж. Герхард Мансбергер - директор на дирекция „Горско стопанство“ и ръководител на секция „Гори“ на Австрийското федерално министерство на земеделието, горите, околната среда и водното стопанство, и със заключителни бележки, представени от страна на Федералното министерство по прехрана, земеделие и защита на потребителя на Германия. Интересните и съдържателни презентации и интензивният обмен на информация бяха последвани от оживени дискусии, в резултат на което се очертаха

Основните мнения за съвременното състояние и тенденциите в управлението на европейските и световните горски ресурси

- В Европейския съюз секторът Горско стопанство и горска промишленост излиза от дългогодишното неизгодно положение на „исполин в дрямка“ и неговото значение нараства. Отчита се **все по-голямо внимание** от страна на политиката и засилен интерес на гражданското общество в ЕС към горите и горското стопанство.

- Горското стопанство и горската промишленост са **много добре позиционирани**. Горският фонд на ЕС е 170 млн. ха, собственост на 16 млн. горовладелци (собствеността е държавна, частна, общинска и на други юридически лица), в Горския сектор работят близо 3.5 млн. - служители, предприемачи и работници, които произвеждат продукция на стойност около 400 млрд. евро годишно (не са отчетени приносът на малките предприятия и стойността на нематериалните услуги и продукти от гората).

- Проведените дългогодишни национални инвентаризации на горите, съпътстващият интензивен мониторинг и немалкото специализирани изследвания дават основание да се отчете, че европейското лесовъдство се развива съобразно основополагащия принцип за **устойчиво стопанисване и ползване на горите**. Ползването на горите е близо 60 % от прираста (например в Германия). От тази гледна точка се натрупва ресурсен потенциал, който може и следва да бъде оползотворен за задоволяване на нуждите на горската промишленост от суровина, за поддържане на горите в добро здравословно състояние и за устойчивост на горските екосистеми.

- В същото време се наблюдава ясна тенденция към **растеж на производствените мощности в горската промишленост** (дървообработваща и дървопреработваща, мебелна и хартиена) и свързано с това увеличаващо се търсене на дървесина. Изследванията показват, че в немскоезичната част на Европа (Германия, Австрия, Швейцария и Елзас-Франция) например се очаква увеличаване до 2008 г. на капацитета за фасониране (бичене) на дървесина с 30 % спрямо 2005 г., което е реално увеличение с 16 млн. куб. метра.

- Във връзка с това следва да се подобри и заздравя **партньорството между горското стопанство и горската промишленост** (клубът „Гори - Горско стопанство - Горска промишленост“) чрез оптимизиране на комуникацията, производствените процеси, логистиката, иновациите, технологиите, насърчаването на пласмента и използването на дървесината и други инструменти.

- Голямата част от неизползвания дървесен ресурс в рамките на позволеното ползване в Централна Европа се намира в горите, собственост на **частни горовладелци**. Да се **мобиализира ползването** на този ресурс е един от ключовите фактори за повишаване на конкурентоспособността на горското стопанство и горската промишленост. В същото време това е и голямо предизвикателство, като се имат предвид дребната структура на собствеността и проблемите, свързани с отчуждаването на собствениците от своята собственост (поради променения, урбанизиран начин на живот), значителни промени в ползването от страна на земеделските стопани, които владеят гори (концентрация върху земеделското производство и неизползване на горите) и други причини като: липса на мотивация или интерес у собствениците за традиционно горско стопанство.

- Основен модел за преодоляване на проблемите с мобилизирането на ползването и стопанисването на горите, успешно приложен в Централна Европа, са различните форми на съвместни **горскостопански обединения или сдружения**. За насърчаване на изграждането и дейността на такива сдружения следва да бъде възстановена финансовата помощ от страна на ЕС, както предвижда Наредбата за развитие на селските райони.

- Споделя се разбирането за горите като основен фактор за опазване и подобряване на природните основи на живота и източник на разнообразни нематериални блага. Доказано е голямото им значение като основно местообитание на голям брой животински и растителни видове. Изпълняват многостранни защитни функции - водоохранни, почвозащитни и противоерозионни и са основно място за рекреация. В този смисъл имат решаващо значение за живота на **цялата природа и обществото**.

- Почти единодушно се отчита, че **конкурентоспособността и рентабилността** на горските стопанства е „гръбнакът“ на **многофункционалността** в Горския сектор. Това изисква екологичните аспекти на устойчивото горско стопанство да бъдат определяни задължително след икономическа обосновка.

- Рамковите условия на горското стопанство в ЕС в много голяма степен зависят от външни за сектора политики например: за **енергийна сигурност**, за **противодействие на климатичните промени**, за **опазване на биологичното раз-**

Среща на българската делегация, водена от зам.-министър доц. Стефан Юруков, с министъра на земеделието и горите на Бавария Йозеф Милер (вдясно на първия ред)

нообразие и много други. Факт е, че на ниво ЕС съществуват над 300 инструмента, които пряко или косвено засягат горите и горското стопанство, а в същото време липсват **единна политика за горите на ЕС** и подходящ координиращ инструмент.

- Отчита се и различно мнение на страните членки по въпроса дали да има единна и в по-голяма степен регулирана **горска политика на ЕС**, или да бъде запазен досегашният принцип, според който страните членки имат изключителната отговорност и компетентност в областта на горската

политика и предприемането на съвместни мерки изисква реакция при транснационални проблеми (напр. замърсяване на въздуха и повреди по горите, борба с горски пожари, производство и търговия с репродуктивни материали, залесявания). Причина за това са териториалните, природните, културните и социално-икономическите различия в страните членки на ЕС. Единно е мнението за необходимостта от **по-добро сътрудничество**, съгласуване и комуникация по въпроси, свързани с горите в рамките на административните структури на Европейската комисия, между ЕК и страните членки и между самите страни членки.

- Основна роля за повишаването на конкурентността на Горския сектор и за подобряване на съгласуваността на горската политика с политиката на другите сектори в ЕС се отдава на изпълнението на **Плана за действие за горите на ЕС**.

- Ключова роля за повишаване на конкурентността на Горския сектор имат **научноизследователската и развойната дейност**. Трябва да бъдат разширени и задълбочени партньорствата между горската промишленост, собствениците на гори, горските администрации и научните и изследователските заведения и да бъдат използвани възможностите за финансово подпомагане на съвместни проекти в рамките на **Седмата рамкова изследователска програма на ЕС**. Голяма роля се отделя на работата на т. нар. **Горска технологична платформа**, която включва работни групи и комуникационни процеси с цел координиране и насърчаване на съвместни изследователски проекти от приоритетно значение и по актуални теми за страните членки на ЕС.

- Не на последно място следва да се отчита нарастващото влияние върху Горския сектор на ЕС от страна на **изключително динамичното развитие** на икономиките и политическите рамкови условия **на глобално равнище**, например последствията от ускорения икономически растеж, социалното и политическото развитие в Азия (Русия, Китай, Индия) и свързаното с това изостряне на конкуренцията за ресурси, но и възникването на нови пазарни шансове за Европа.

След оживени и много интересни дискусии

към промените на климата);

3. гарантиране на защитните и екологичните функции на горите (възстановяване, поддържане и стопанисване на рекреационните, защитните и екологичните функции на горите).

- Преоценка и ревизия на законодателството на ЕС в областта на природозащитата („НАТУРА 2000“), по-специално на Директивата за хабитатите и на Директивата за птиците, за да бъде облекчен режимът за ползване и стопанисване на гори в територии, защитени по „НАТУРА 2000“.

- Възстановяване на финансовото подпомагане на обединението на горовладелци за съвместно стопанисване и ползване на техните гори в рамките на **Регламента за развитие на селските райони**.

- Приемане на **Световна конвенция за горите**, която да гарантира: по-високи глобални

В разговорите участва и Антонис Константиноу (в средата) - директор в Генералната дирекция „Земеделие и развитие на селските райони“ в Европейската комисия

Конференцията формулира насоки за подобряване на конкурентността на Горския сектор на ЕС

- Хармонизиране на актуалното развитие на горската политика в страните членки за насърчаване на ползването на дървесина като **единна европейска Харта за горското стопанство и горската промишленост**. Основната цел в тази посока следва да бъде обединяването на усилията за повишаване на конкурентността на Горския сектор чрез насърчаване на ползването на дървесина с цел:

1. социално-икономическо укрепване на селските райони (трудова заетост, икономическо развитие на основата на дървесните ресурси, енергийна осигуреност);
2. противодействие на климатичните промени (усвояване на въглеродния диоксид, адаптация

стандарти за стопанисване на горите на ниво европейски изисквания, противодействие на нелегалния добив и търговия на горски продукти, отношение към Горския сектор като единна цялост на международно равнище.

- Приемане на **Европейска конвенция за горите**, която да представя европейския модел на горско стопанство като средство за горскополитически натиск на международно ниво и за решаване на открити въпроси в европейски контекст.

- **Съвместна политика на ЕС** за горите, основна цел на която да бъде подобряването на комуникацията, координацията и сътрудничеството в рамките на съюза.

Д-р инж. Николай ЙОНОВ
Инж. Методи СОТИРОВ

Огненият юли

Пожар е отново името на ага през това лято. Преизподнята, не само с градусите си - прехвърлили показателя 40, с кратки предупредителни запалвания в началото на юли и с бърз старт през втората половина на месеца, връхлетя страната и не остави нито една област незасегната.

♦ На 5 юли пожарът в борова гора край гр. Белослав, Варненско, е „генералната репетиция“ за масовото бедствие и първата точка с обявено бедствено положение.

♦ Към 18 юли най-големите огнени кълаба се въртят в землищата на селата и горските масиви на РУГ-Кърджали, обявено е бедствено положение в общините на Хасковска област - Тополовград, Свиленград и Харманли.

♦ Към 19 юли статистиката сочи 853 пожара в различни райони на страната, като 160 от тях са горски. Подобен огнен юли е през 2000 г., когато месечният брой на горските пожари е бил 326.

♦ На 19 юли към обед край красивото старозагорско село Дълбоки пламна един, после още един пожар, който към неделя, 22 юли, заедно с още пет села от областта и подстъпите към парка „Аязмото“ и околностите на Стара Загора, става национален център на бедствието. Градът е в огнен обръч, като пламъците обхващат 30 000 гка. Над Дълбоки лети спасителният руски „ИЛ-76“ - най-големият пожарен самолет в света. С 10 курса и общо 400 m вода огънят е потушен.

♦ Горските пожари до 20 юли унищожават 34 917 гка масиви. Само на територията на ДЛ - Чирпан, пожарът от 11 юли изяжда 3856 гка, в ДЛ - Харманли - 3377 гка, ДЛ - Вудин - 2300 гка, ДЛ - Хисар - 1700 гка.

♦ От 20 юли пожари продължават да избухват в десетки райони - втора седмица медиите преповтарят страшната фраза „България гори!“. Над 60 000 гка погълща огромният пожар между селата Дрипчево, Изворово, Младиново и Главан - многострадалната земя, която лесовъдите гасят през 1999 г. и пет години възстановяват гора по нея!

♦ До 26 юли (следим всекидневните сведения на Националната служба „Гражданска защита“) броят на пожарите и обгорелите гори набъбва главоломно. Горят горите до Казанлък. На крачка от Мъглиж горят горите на с. Дъбово - отново в „национален“ пожар!

♦ След угасените пожари в сърцето на Сакар се простират километрични ивици пепелища (много показателно за умишлени палежи!).

♦ Министерството на бедствията и аварииите отправя искане за помощ при гасенето до ЕС, НАТО и Русия и предложение за изграждане у нас на региона-

ГОРСКИТЕ ПОЖАРИТЕ ПО РУГ през периода 01.01.2007 - 03.08.2007

№	Регионално управление на горите	Брой	Площ, гка	%	В т.ч. върхов
1.	Берковица	145	81 027	23.16	3449
2.	Благоевград	75	4659	1.33	1001
3.	Бургас	49	11 639	3.33	3549
4.	Варна	104	6554	1.87	280
5.	Велико Търново	79	15 438	4.41	767
6.	Кърджали	73	42 738	12.21	15 517
7.	Кюстендил	108	13 443	3.84	997
8.	Ловеч	162	65 991	18.86	3971
9.	Пазарджик	80	16 031	4.58	4670
10.	Пловдив	93	9745	2.79	3140
11.	Русе	35	3005	0.86	83
12.	Сливен	58	13 639	3.90	2958
13.	Смолян	41	3392	0.97	3036
14.	София	182	27 033	7.73	2632
15.	Стара Загора	36	33 494	9.57	12 246
16.	Шумен	47	2072	0.59	62
Всичко		1367	349 900	100.00	58 358

ОПОЖАРЕНА РАСТИТЕЛНОСТ (гка)

1.	Иглолистна	57 343	16.39 %
2.	Широколистна	237 416	67.85 %
3.	Смесена	32 284	9.23 %
4.	Тревни, незалесени площи и мъртва горска постилка	22 857	6.53 %
Всичко		349 900	100.00 %

ВИД НА ПОЖАРА (гка)

1.	Низов	291 542	83.32 %
2.	Върхов	58 358	16.68 %
Всичко		349 900	100.00 %

СОБСТВЕНОСТ (гка)

1.	Държавна	216 530	61.88 %
2.	Общинска	33 487	9.57 %
3.	Частна	96 320	27.53 %
4.	Църковна	2106	0.60 %
5.	На юридически лица	1457	0.42 %
Всичко		349 900	100.00 %

ПРИЧИНИ (брой)

Причина	Брой	%
Мълния	6	0.44
Военна стрелба	7	0.51
Взривни работи	0	0
Транспортно-технологични (искри)	17	1.24
Късо съединение	18	1.32
Цигара	87	6.36
Сметище	34	2.49
Опожаряване на стърнища	299	21.87
Опожаряване на пасбища	326	23.85
Умишлен палеж	65	4.75
Туристи	45	3.29
Ловци	2	0.15
Работници на открито	20	1.46
Пироман/психопат	1	0.073
Деца	9	0.66
Друга известна причина	99	7.24
Неизвестна	332	24.29
Всичко	1367	100.00

лен център за наблюдения и координация при бедствия и аварии.

◆ Стихията не напуска Хасковско и Старозагорско. Великотърновско, Кюстендилско, Смолянско, Ловешко, Монтанско, Ямболско, Берковско, Софийско са със своя „данък огън“, включва се и Вудинско.

◆ Гасят всички - Гражданска защита, огнеборци, войници, граждани, жандармерия. Но на предната линия са горските! За тях рядко се споменава в медиите.

◆ На 27 юли, край Ивайловград, на 20 км от границата, е подпалена гора от нехаен турист. Тъй като огънят се насочва към гръцката територия, оттам идва да гаси противопожарен хеликоптер. А край Карлово се оформя ново пожарно бедствие.

◆ За едно денонощие - 28 юли, са ликвидирани общо 298 огнища.

◆ 30 досъдебни производства за подпалвачество са

заведени до 29 юли само в Хасковска област, а Полицията в Стара Загора е задържала общо 19 души по обвинение в подпалвачество. Пълна небрежност на хората сред природата и паленето на стърнищата са главните причини за огъня.

◆ Огненият юли се разписа с 1248 пожара, като 525 от тях са горски, засегнали 259 134 дка (45 900 дка върхове).

◆ Към 30 и 31 юли най-обширните - „старозагорските“ пожари, са напълно локализирани, десетки групи пожари също се овладяват. А от запад, придвижвайки се на изток, дойде най-големият помощник срещу огъня - дъждът.

Пожарите свършиха.

Въпросите за причини, довели до невижданата огнена стихия, широко коментирани в общественото пространство, остават.

В Старозагорско

Данък „изгорели гори“ - отново и отново

ДЛ - Стара Загора, Дъбрава
21. 07. 07

Ако се върва на анализите, 2007 г. е поредният, повтарящ се през 7 години, цикъл на пожарите (предишните години са 1993 и 2000). Сред районите, в които пожарите задължително се повтарят през критичните години, на първо място е Стара Загора. И през този юли областта и РУГ - Стара Загора, не опровергаха тази статистиката - от 9 до 30 юли са опожарени общо 32 644 дка гори, като в 11-те големи пожара засегнатите площи са 32 340 дка. Нехайството на българина към родната природа (което като термин от пожарната статистика за причините се нарича небрежност) през този юли доби чудовищни размери и работещите в Старозагорското регионално управление на горите отново

заплатиха висока цена за чужди грешки (таблицата).

Като изключим голямото медийно внимание към атрактивното потушаване на пожара от руския самолет край с. Дълбоки и подробните сведения на Гражданска защита, които упоменаваха кои сили са участвали в гасенето, на обществото сякаш не стана ясно, че почти един месец хората от поделенията на Регионалното управление бяха не край, а в пожарите - на първа линия, докато огнената стихия не бе прекършена. На някои им се събираха по три денонощия без сън и почивка. Малко ще бъде, ако само им благодарим.

Продължава на стр.24

Позиция на
Националното
управление
по горите
11.07.2007 г.

Подкрепа не само на Природен парк „Странджа“, но и на всички защитени територии в Република България

Националното управление по горите при Министерството на земеделието и горите е държавната институция, която:

- се грижи за опазването на българската природа и българските гори през последните 120 години;
- е създавала структурата от защитени територии до 1986 г.;
- е управлявала пряко всички защитени територии до 1998 г.;
- е отговорна за управлението на всички природни паркове, на защитените местности и природните забележителности в горския фонд;
- осигурява финансово и кадрово дейността на 10 паркови дирекции през последните 11 години.

Чрез своите паркови дирекции НУГ успешно и отговорно реализира държавната политика за:

- опазване и възстановяване на биологичното и ландшафтното разнообразие;
- въвлечане на местното население, интерпретация сред посетителите и популяризация съобразно спецификата и целите на управление на тази категория защитени територии;
- изграждане и поддържане на парковата инфраструктура за обслужване на туризма и рекреацията;
- развитие и създаване на условия за алтернативни туристически и рекреационни дейности, респективно създаване на алтернативни форми на поминък за местното население;
- осъществяване на научни и научно-приложни дейности на територията на парковете.

Основен акцент в политиката на НУГ при управлението на природните паркове се поставя върху тяхното отваряне към об-

ществото и отчитане на обществения интерес при управлението на природните ресурси. Вместо традиционната консервация на биологичното разнообразие посредством засилена охрана и ограничен достъп до защитените територии се търсят начини за изграждане на връзка и съгласие между социално-икономическите интереси на обществото и природозащитата като цяло. Изключително важен приоритет е превръщането на парковия статут от тежко бремене за местната общност в социално-икономически инструмент и лост за регионално развитие.

Един от най-успешните примери за ефективно управление на природен парк в страната е специфичният случай „Странджа“. Социално-икономическите и демографските показатели на региона са изключително неблагоприятни, с изключение на крайбрежната ивица. В същото време територията е уникална за страната и Европа по отношение на своето биологично разнообразие. Десетгодишният опит при управлението на парка с цел засилване на неговите социални функции показва, че е абсолютно възможно природозащитният режим да се превърне в ефективно средство за развитието на региона. Благодарение на усилията, полагани систематично от парковата дирекция през прериода на нейното съществуване, беше създаден модел за ефективно използване на природните дадености, както и извънредно богатото културно и историческо наследство в полза на местните общности. Този модел следва да бъде възприеман като пионерен за страната в контекста на стремежа на цялото общество към устойчиво развитие. Всичко това беше възможно по една единствена причина - наличието на обявления през 1995 г. Природен парк „Странджа“.

Девствените гори на България

Проф. д. с. н. Иван РАЕВ

Определение за девствена гора

Според определението, дадено от екипа на изследователския проект на Института за гората при БАН и Холандското кралско гружество за защита на природата, **девствената гора (ДГ) е горска екосистема, продукт на природната еволюция с минимални въздействия от антропогенен характер, със запазена структура и взаимоотношения между биоценоза и среда.**

Главен резултат от изследването

През периода 2002-2005 г. голям изследователски екип от България и Холандия, след като изработи подходяща методика, включваща ползването на сателитни изображения, ГИС методи и задължително посещение на всеки обект, успя да идентифицира в България общо 103 356.1 ха девствени гори. Това е сравнително малка част от цялата горска площ на страната - само 2.9 %. Но девствените гори на България са от първостепенно значение за запазването на природния генетичен фонд на горите в Европа. Това се отнася главно за формациите от бук, клек, зимен и други ценни дървоове, бял бор, смърч, ела и други. Трябва да се подчертае, че видове като бяла мура, източен бук, черна мура и други се срещат само в югоизточната част на континента. Картираните и описаните девствени гори имат изключително въздействие за запазване на почвата от ерозия, защото са на стръмни и урвисти терени. Те са първа бариера срещу ветрове и лавини, особено в горната граница на гората. Те са мощен регулатор и акумулатор на подземни води за водосборните басейни.

Някои закономерности в разпространението на девствените гори в България

Главните фактори, които определят наличието и състоянието на девствените гори, са особеностите на физикогеографския район и релефът на терена; дървесните видове, които ги изграждат, и законовият статут на територията.

От приложената карта за девствените гори в България се вижда, че те са почти изключително в планински райони. От тях 79.6 % са формирани в най-високите планини - в Стара планина са 33.8 %, в Пирин - 26.0 %, и в Рила - 19.7 %. По-малко са в Родопите - 8.5 %, и Странджа - 6.0 %. Само 5.9 % са в останалите планини.

Ако приемем, че недостъпността на терена е решаващият фактор за оцеляването на девствените гори, този фактор зависи главно от надморската височина и наклона на планинските склонове. Очертават се два максимума в разпространението на ДГ според надморската височина. Първият е в диапазона 1000-1600 м н.в., където са разположени 40.9 %, а вторият максимум - при 1800-2400 м н.в. - 29.8 % от ДГ. Тези максимуми са във връзка и с доминиращите дървесни видове: за пър-

вия максимум преобладава обикновеният бук, а за горната граница на гората - формациите от клек. Само 12.4 % от ДГ са разположени на равни и полегати терени (по-малко от 10 градуса), 30.5 % са на наклонени терени (11-20 градуса), 37.2 % - на стръмни терени (21-30 градуса), а на много стръмни и урвисти (над 31 градуса) са 19.8 %. Това е водещ фактор за тяхното запазване.

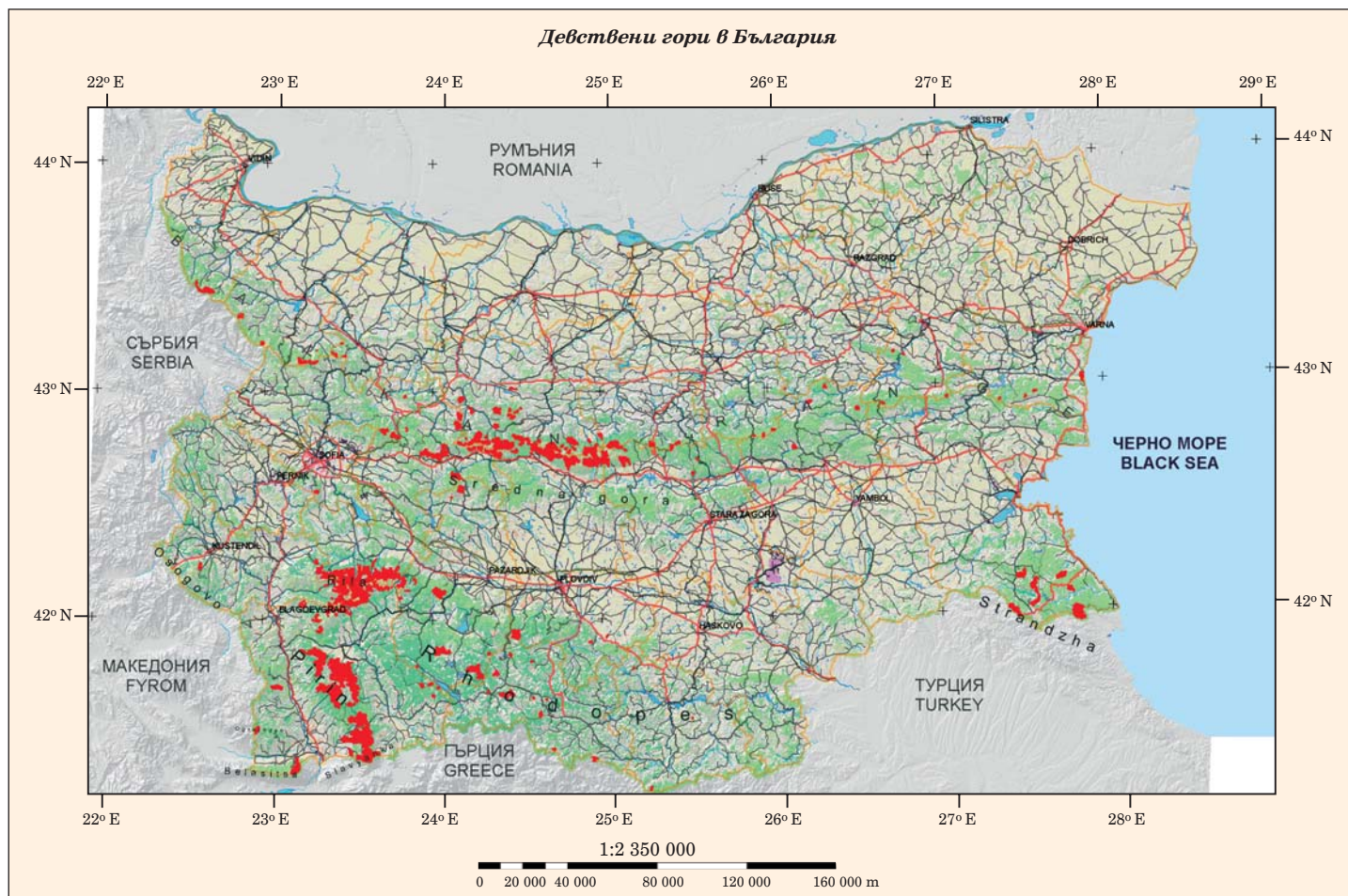
Девствените гори в България са изградени от богат дървесен и храстов състав. Това се дължи както на ярко изразения планински релеф, така и на кръстопътното географско разположение между Европа, Азия и Африка. Доминират формациите от бук (33.2 %) и клек (20.8 %). По-скромно е участието на ДГ от смърч (8.5 %), зимен дъб и благун (6.2 %), бял бор (5.9 %), ела (4.1 %), бяла мура (3.3 %), черен бор (2.2 %), източен бук (1.9 %), черна мура (1.6 %) и други.

Изключително е значението на законовия статут на девствените гори за тяхното запазване. 42.8 % от тях са оцелели, защото са включени в границите на резерватите. Други 31.4 % са в националните паркове, а като се добавят още 777 ха в т. нар. защитени местности и исторически места, общата площ на защитените от закона обхваща 77 478 ха, или 74.9 % от девствените гори в България.

Сериозен проблем възниква със запазването на 21 404 ха девствени гори в т. нар. затворени басейни, оцелели поради много стръмните склонове и липса на пътища. Те изпълняват уникални почвозащитни, противоерозионни и водоохранни функции. Вероятно това са най-ценните от генетична гледна точка природни гори, тъй като в тях никога не е имало човешка дейност. Затова нашият дълг като лесовъди и граждани на България изисква да ги запазим за идните поколения. Още повече, че това са само 0.6 % от горите на България.

Предложения за запазване на девствените гори в „затворените басейни“

Девствени гори в България

Резерват „Парангалица“

- Девствените гори в „затворените басейни“ да се изключат от плановете за лесосечния фонд;
- В лесоустройствените плановете да се водят като отделна група - „девствени гори“, със специфичен консервационен режим.
- Девствените гори, които са съседни на национален парк, резерват или друга защитена територия, да бъдат включени към съответната територия.

- Девствени гори в „затворени басейни“, разположени като изолирани острови сред обикновени гори или земеделски земи, да бъдат обявени за защитени местности.
- За да бъдат съхранени останалите 4474 ха (1995 ха в горския фонд, 1422 ха във вододайни зони, 892 ха в природни паркове и 165 ха семенпроизводствени насаждения), или общо 0.14 % от горския фонд на страната, предлагаме в лесоустройствените плановете да се обособи категорията

„девствени гори“, с консервационен режим. Сега е необходимо да проявим далновидност и мъдрост, като запазим тези последни оазиси на дивата природа за нашите синове и внуци.

След проведената през 2001 г. реформа регионалните поделения на Националното управление по горите на Франция (ONF) са вече 10 (преди бяха 27, съответстващи в повечето случаи на департаментите). Окръпняването е на база за няколко департамента. Териториалната горска дирекция на региона Бургундия-Шампан-Арген-гр. Дижон, съответства на наше регионално управление. Горската единица „Арген“, със седалище в гр. Шарлевил-Мезиер, която посетих в края на май, съответства на наше лесничество. Намира се в северната част на страната, като граничи с Белгия. Стопанисва държавните и общинските гори в департамента Арген, които заемат територия от 72 000 ха и включват

Директорът Етиен Деланоа в своя кабинет

ват 31 горски площи. Всяка от площите е със собствено име и се стопанисва по лесоустройствен проект със срок за изпълнение до 15 години. Частните гори в този департамент са 78 000 ха. В „Арген“, което за удобство ще наричаме лесничество, работят 84 инженери и техник-лесовъди и 35 постоянни горски работници. Средногодишно се добиват около 300 000 м³ дървесина, като приходите от

Временен склад за дървесина в гората "Мондюр"

дърводобива са около 4 500 000 евро. За 2006 г. цифрите са 330 000 м³ и 4 581 000 евро. Общо приходите на лесничеството са 8 340 000 евро, като останалите близо 4 000 000 евро са от ловни такси (около 1 000 000 евро), наеми, външни договори, процент от приходите (12 %) от стопанисването на общинските гори (регламентирани са като форма на държавна субсидия), приходи от договори за рекреация и за обекти по „Натура 2000“ и други.

В седалището в Шарлевил-Мезиер работят 20 специалисти. Те са разпределени в два административни отдела - „Дейности в горите“ и „Управление на ресурсите“. Първият отдел се занимава с провеждане на търговете (дървесината се продава на корен), комплектоването и маркирането на сечищата, контрола, изпълнението на проектите. Към него има и цех за дървени изделия, предимно за кътове за отгих, указателни табели, табели за защитените територии. Във втория отдел са ръководителите на лесоустройствените проекти, специалистите по горски кадастър, лова, защитените територии.

Лесничеството е разделено на 6 отдела (горско-технически участъци) с по един началник и от 7 до 9 техници. Всичките са със средно техническо образование, като, за да кандидатстват за ръководители (началник-участъци), е необходимо да имат определен трудов стаж, след което се обучават допълнително и се явяват задължително на конкурс.

Това, което прави впечатление във Франция, е, че още от студентската скамейка на училището в Нанси от общия курс - около 30 души, се определят до 10-12, които получават стипендии 1000 евро и впоследствие работят в структурите на ONF по разпределение.

ЛЕСНИЧЕЙСТВО ОТ СЕВЕРНА ФРАНЦИЯ

Подобна е ситуацията и в средните горски училища. За работа в държавния горски сектор се подбират, след многократно „пресяване“ още от кандидат-студентските или зрелостните изпити, най-перспективните кадри, желаещи да се отдадат на лесовъдската професия. Държавата мотивира и работещите в системата на ONF не само с гаранции за работно място, но и със стандарт, който, особено за инженерите лесовъдци, е над средния за Франция.

Устройването на горско-техническите участъци (горските площи) е на базата на парцели от по 20 ха. Картата на участъка представлява мрежа от правоъгълници с номерирани страни, като на терена тези граници (лимити) се поддържат изчистени от храстовата и гребна дървесна растителност. Основните пътища ограничават по около 10-15 парцела и обикновено се пресичат на кръстопът. Почти всеки служител има лек автомобил, френско производство. Горските пътища са асфалтирани или стабилизирани с трошенокаменни настилки. Участъците със зелена настилка са малко, но и те са прецизно изравнени. Всичко това е осъществимо, защото терените са равни, а устройването им на сектори с основни пътища и на парцели е започнало преди повече от 200 години.

Основните дървесни видове в тази част на страната са дъб и бук. След окончателната фаза на сеч се разчита на естествено възобновяване, като първите прочиствания са след 15 години. До 40-годишна възраст не се разчита на приходи, но се води точна сметка за всички разходи. Всъщност те се планират в проектите, както и кой дървесен вид ще преобладава в съответния парцел. Така в различните парцели се формират различни по вид и възраст дървостои и на практика по всяко време през годината може да се задейства сечище. То се маркира година по-рано, но ако пазарът промени търсенето на даден вид дървесина, специалистите в лесничеството спускат на участъците други сечища, разбира се, в рамките на ползването през 15-годишния период.

Годишното ползване като план се дава на лесничеството в стой-

Изведена отгледна сеч в парцел (вляво) в отдел „Крет“ на гората „Сини ла беи“

ност. Директорът на териториалната дирекция определя, съгласувано с централното управление в Париж, за всяко лесничество за всяка година необходимите и възможните приходи. Приходите постъпват в ONF, от където се предписват разходите за всяка единица, а от там - за всяко лесничество. На практика лесничествата от Северна Франция издържат южните, където почти няма дърводобив. ONF е самостоятелно ведомство, което защитава своята годишна програма пред Административен съвет, оглавяван от съветника на президента по селскостопанските и горските въпроси. В съвета има представители на почти всички министерства, държавни институции и общини, свързани с горите и екологията. В момента ONF има договор с държавата в лицето на Министерския съвет, ратифициран от президента, за срок от 2007 до 2011 г. А в Лесничество „Арген“ вече бе започнало планирането на работата за 2008 година.

Текст и снимки
Борис ГОСПОДИНОВ

Горите на ONF са разделени на парцели от по около 20 ха,

Началникът на горския отдел „Крет“ Стефан Мюрзан (вляво) и лесничият Веноа Боке

Сградата на горското в Шарлевил-Мезиер е една от модерните държавни администрации

Етиен Деланоа на обект с типичен горски път

ДЪРЖАВНО ЛЕСНИЧЕЙСТВО - СРЕДЕЦ

До 1942 г. горите в района са стопанисвани от реверните лесничейства в Грудово (сега Средец) и с. Факия. От 1943 г. Грудово става център на административно лесничейство, а от 1952 г. е Горско стопанство, с дейност върху цялата територия на бившите реверни лесничейства.

ДЛ - Средец, обхваща периферните северозападни разклонения на Странджа, като на юг достига до границата с Турция. Заема площ 39 922 ха, от която 35 656 ха е залесената. Естествените горски насаждения са издънкови и семенни чисти и смесени дълбоки гори. Голям е дялът на иглолистните гори, създадени на пустеещи селскостопански земи - близо 25 % от залесената площ. Запасът на горите е над 4.3 млн. м³, а средната им възраст - 60 години. В района се намират три защитени местности - местообитанията на черен щъркел, скален орел и кръстат орел, естествено находище на божур, три долмена, единственият манастир в Странджа, както и уникалният „Голям камък“, обявен за природна забележителност, но вероятно ще се окаже поредното впечатляващо тракийско светилище.

СРЕД ГОРИТЕ НА СРЕДЕЦ

Посетихме Държавното лесничейство в Средец в началото на юли. Горещините вече бяха нажежили всичко наоколо.

Новината бе закриването с решение на Върховния административен съд на Природния парк „Странджа“. Преди години този район бе „горещ“ и известен със своите военни поделения и максимална готовност за борба с врага. Сега новината предизвика битки между природозащитници и полиция, но чак в столицата. А в района на далечния и закътан Средец делникът продължи да отмята своите въпроси и отговори с надеждата, че все някога репортерски бележник и фотоапарат ще покажат частичка и от него.

ОБЩИНСКИТЕ ГОРИ

От територията на лесничейството общинските гори заемат 17 455 ха, а държавните - 19 922 ха. Сега те се стопанисват от лесничейството, а в общината са каменисти, че това е най-правилният начин.

- Всеки трябва да върши това, за което е най-компетентен - споделя кметът Тодор Прошков, който е строителен инженер. - Сключили сме с лесничейството договор, с който то да управлява и стопанисва нашите гори, и мога да заявя, че нямаме никакви противоречия или проблеми. Убеден съм, че е важен не видът на собствеността, а начинът на стопанисване. Приходите ни от горите са около 140 000 лв. годишно. През 2006 г. дадохме 50 000 лв. за подпомагане на естественото възобновяване в 2500 дка насаждения. Помогнахме на лесничейството и за ремонта на административната сграда. Ос-

маналите средства вложихме за подобряване на инфраструктурата и изграждане на детски площадки. Но намеренията ни са всички средства, които идват от горите, да се връщат в тях за залесяване, отглеждане и други горскостопански мероприятия. Мое мнение е, че на лесничействата трябва да се възстанови стопанската дейност и да им се даде възможност да работят пълноценно, така, както бе преди разделянето на фирми и лесничейства. Това ще се отрази положително и на общината.

ОХРАНАТА

Засега лесничейството е отговорно за стопанисването, ползването и охраната на общинските и държавните гори. Охраната е денонощна. Автомобил, с отличителните знаци на Националното уп-

Директорът инж. Емил Манолов

равление по горите, е постоянно в движение - обхожда района. През почивните дни и през пожароопасния или активния ловен сезон автомобилите са два. Постоянно се следи околността и от пожаронаблюдателната кула в м. Стражевия баур. Най-малко веднъж седмично към екипа на горските стражари се включва и служител от Гранична полиция. Съгласувани и ефективни са взаимоотношенията между горските, служителите от местното полицейско управление и от пожарната.

- Много важно е във всяка точка от региона и по всяко време на денонощието да се усеца присъствието на държавните институции, които трябва да се грижат за охрана-

Колективът на лесничейството. На първия ред на стълбите са (отляво наляво): инж. Димитър Янков - зам.-директор, Живка Минкова - главен счетоводител, и инж. Емил Манолов - директор

ОБЩИНА СРЕДЕЦ

Общината Средец е третата по територия в страната със своите 1152 км². В недалечното минало основният поминък се осигурявал от селското и горското стопанство. Днес активно се развиват химическата и металургичната промишленост по т. нар. промишлена ос Бургас - Средец. Подготвен е проект за обособяване на индустриална зона, в която да се настанят и предприятия за преработване на селскостопанска и горскостопанска продукция. Безработицата е сведена до 7.5 % при два пъти по-голяма преди три години. В някои сектори, като строителството, вече не достига работна ръка. В общината има 33 населени места с общинския център, в които живеят 18 500 души. Пенсионерите са почти 6000, ромското население е 16 % , като по статистика 70 % от новородените деца са от тази общност.

Кметът на Община Средец
инж. Тодор Прошков

та на горите и за съблюдаването на обществения ред - споделя директорът на лесничейството инж. Емил Манолов. - Ние сме едно от големите поделения в системата на горите, като територията ни е сравнително достъпна. Годишно съставяме по около 170 акта за нарушения по Закона за горите и до 15 по Закона за лова и опазването на дивеча. Водим и немалка пропагандна и разяснителна дейност. Смятам, че действията ни вече имат необходимия ефект при опазването на горите и дивеча от браконьерски посегателства, които се стремим да пресичаме още в зародиш.

На контролния горски пункт на „Малката петолъчка“ - кръстопът за Елхово, Бургас, Ямбол и м. Босна, също има денонощно горски служители. През миналата година

лесничейството направи основен ремонт на сградата и сега тя разполага с много добри условия за дежурните, като допълва авторитетта на държавната институция със спретнатия си вид и светещи-

те табели и указателни знаци.

В лесничейството работят 43 служители, от които горските стражари са 23. Изискванията към стражарите са специфични и високи - да притежават необходимото образование и квалификация, да бъдат местни жители, да бъдат през цялото денонощие в готовност за предотвратяване на бедствия или произшествия, да изпълняват горскостопанските и ловностопанските мероприятия. Осигурена е за всеки мобилна телефонна връзка, има и автомобили и мотори, част от които са амортизирани, но все още могат да се ползват, въпреки че ремонтите им стават все по-скъпоструващи. Проблем е ниското заплащане. Заради него трима от най-добрите стражари са напуснали по собствено желание през последните три месеца и са отишли да работят за повече пари в строителството и търговията, въпреки че новите работни места не са им по сърце. Подобни случаи

Част от разсадника „Малката река“ с ръководител Георги Русев

не са единични, а се очертават като тенденция, особено в райони с развиваща се икономика и с просперитет.

ИКОНОМИКАТА

Лесничейството добива средногодишно 48 000 м³ дървесина. Тя е предимно технологична и дърва, но се продава успешно и на добри цени. Проблеми с фирмите, извършващи услугата дърводобив, а после и с провеждането на търговете за продажба от временен склад, практически няма. Отношенията с лесничейството са точно регламентирани, а документите - винаги прецизно подготвени.

Приходите към бюджета на НУТ през 2006 г. са 634 000 лева. Разходите за мероприятия и издръжка са 760 000 лева. За тази година разчетът за приходите е 690 000 лв., като за полугодията той е изпълнен 87 %. Разходите са сведени до 590 000 лева. ДЛ - Средец, е от т. нар. зелени лесничейства - няма печалба. Въпреки че само го преди петнадесетина година то бе сред най-мощните със своята значителна горско- и селскостопанска дейност. Носталгично може да звучи, но е факт - само работниците в лесокulturните мероприятия са били над 100, в дърводобива - над 70. Поддържали са се два разсадника, цех за билки, ремонтна работилница, произвеждала се е селскостопанска продукция, като всяка педя земя се е обработвала. Сега нивите и ливадите пустеят. По тях избуява висока трева, която през летните месеци изсъхва и се превръща в истински барут, на който и една искрица огън му стига, за да пламне.

Лесничейството е собственик само на първия етаж от бившата сграда на горското стопанство, който наскоро бе ремонтиран и обновен, като на входа е поставена специална сигнализация за инвалиди за връзка с администрацията

Контролният горски пункт. На смяна е горският стражар към РУТ - Бургас, Добри Атанасов

ОПАСНОСТТА

От залесената площ на лесничейството (35 656 дка) 25 % са покрити с иглолистни гори. Тези гори, създавани през втората половина на миналото столетие, са едно от специфичните неща, което отличава това странджанско лесничейство от останалите на територията на планината, характерна със своята широколистна, предимно гъбова растителност. Иглолистните масиви са създавани върху обработваеми земи, което подсказва, че в недалечното минало Странджа не е била безлюдна планина, каквато е днес. Иглолистните гори, от своя страна, са по-продуктивни от широколистните и вече дават своя дял в икономиката на лесничейството и общината. Насажденията с черен и бял бор заемат само 19 % от залесената площ, но делът на запаса им е 34 %. За сравнение блатуновите и церовите гори заемат 63 % и са със запас 46 процента.

Залесяванията обаче с иглолистни вече са сведени до минимум - само

в най-бедните месторастения. Защото 73.2 % от горите на ДЛ - Средец, са в първи клас на пожароопасност, а останалите - 26.8 %, са във втори клас. Това означава, че ако се допусне запалване - най-вече в сухите треви, гората е обречена. Пожарите през 2000 и 2001 г., билели депоноция, са все още кошмарен спомен. Изгорялата гора е почти възстановена - залесени са 14 926 дка. Остават още 1500 дка, които лесничейството вече втора година не може да възстанови поради липса на средства за механизизирана почвopодготовка.

В разсадника „Малката река“ всяка година се отглеждат предимно гъбови фиданки. От събрания през миналата година 1 т жълъд са произведени 160 000 висококачествени фиданки. В направения преди 4 години волиер се отглеждат и след това се разселват в района до 1000 фазана, получени като 45-дневни пиленца от фазанарията на ДДС „Тунджа“ - Ямбол. С много желание, въпреки постоянния недостиг на средства, ръководителят на раз-

Противопожарната кула в м. Стражевия баир

Дивечова нива и биотехнически съоръжения в ловище „Кабата“

садника Георги Русев работи за неговото благоустрояване, ремонтиране и обновяване на сградите - за възстановяване и поддържане на живота в тази традиционно основна частичка за всяко лесничейство.

ДИВЕЧЪТ

Районът на лесничейството открий време е благоприятен за дивеча. Благородните елени са с отлични трофейни качества, а дивите свине и сърните - в изобилие. Днес тук обитават 220 благородни елена (92 от тях са в държавните ловни райони), 578 диви свине и 570 сърни. Държавните ловни участъци (ловища) са шест: „Кабата“ - 1518.7 ха, „Дурбалийца“ - 2038.1 ха, „Осман баир“ - 1317.3 ха, „Черни връх“ - 937.2 ха, „Царево келеме“ - 716.5 ха и „Сазлагжата“ - 1317 ха. Те се отдават от Националното управление по горите под аренда за по една годи-

на. Желаящи да наемат тези ловища има предостатъчно. Отношенията им с горската власт до този момент са коректни. Арендаторите спазват условията в договора, подпомагат подхранването на дивеча. Горските служители старателно охраняват районите, изграждат необходимите биотехнически съоръжения. В ловище „Кабата“ през последните месеци са направени и поставени чакало, хранилка със сеновал, двадесетина открити малки чакала от типа „щит“. Общо за лесничейството са направени над 40 щита, засадени са и над 1000 горскоплодни дървета. А в помещението на приземния етаж на административната сграда е спретната трофейна сбирка, която да показва на посетители и гости, че това странджанско кътче има с какво да се гордее.

Средства за ловностопански мероприятия всъщност няма, но горските нито за миг не до-

куме сдружения „Орловец“ и „Средец“, които ползват над 100 000 ха площи, са убедени, че, за да има дивеч, и в техните ловни полета трябва грижи за подхранване и изграждане на дивечови ниви, хранилки, солища, калища. Планината осигурява спокойствието за дивеча, а ние всички, които сме задължени и заинтересовани да го има, трябва да направим необходимото за неговото увеличаване и оценяване.

ЖЕЛАНИЕТО

- Приоритетна задача през летния сезон остава недопускането на пожари - обобщава зам.-директорът инж. Димитър Янков, който вече над 18 години отдава знания и умения в лесовъдската професия. - Поддържаме 32 км минерализовани ивици, като особено внимание се отделя на противопожарните съоръжения около иглолистните масиви. Най-напред, че действията по опазване на горите от пожари трябва да станат част от живота на всички граждани. Затова ангажираме местните средства за масова информация, поставяме табели на най-посещаваните от летовници и туристи места. Ако успеем да постигнем обществена нетърпимост към всички нарушители или недобросъвестни посетители в горите, пожарите и браконьерските прояви просто няма да се случват.

Дали ще дойде и такова време, когато горските служители ще могат наистина да се отгадат на призванието си на съзидатели и да стопанисват гората с перспективите на лесовъдската наука така, както е в много от страните от европейското семейство, към което и ние вече принадлежим.

Борис ГОСПОДИНОВ
Снимки Йордан ДАМЯНОВ

Камъкът с височина 8 м и обиколка 22 м вероятно е част от тракийско светилище, което тепърва ще разкрива своите тайни

пускат, че могат да оставят дивеча без грижи.

- Зимата при нас е сурова, с много сняг и ниски температури, а дивечът в държавните ловни райони достига предвидената в проекта плътност и изисква необходимите грижи - казва старши лесничият Желязко Овалов, един от най-дългогодишните и опитни служители в лесничейството. - Преди години, когато се засяваха нивите, имаше повече храна за дивеча. Днес вече и ловците от Ловно-рибарс-

Обречен ли е обикновеният

Доц. д-р Милко МИЛЕВ - ЛТУ - София,
доц. д-р Кирил СОТИРОВСКИ -
Шумарски факултет - Скопие

● Хиповирулентността -
метод за контролиране

При съвместната изследователска работа на екип от Лесотехническият университет в София и Шумарския факултет в Скопие се провеждат сравнителни проучвания върху състоянието на обикновения кестен в България и Македония. Повод за изследването е тревожното състояние на насажденията поради силно разпространената се опасна гъбна болест *Cryphonectria parasitica* Barr., позната като „рак по кората“, или „рак по кестена“. Задачите включват оценка на здравословното състояние и анализ на структурата на *C. parasitica*. Работи се и за изясняване на генетичната структура на по-големите находища. На този етап са взети образци от насаждения в Петрич, Славянка, Брежани, Берковско и популации в Македония. Първоначалните резултати дават възможност да се направят някои констатации за състоянието и перспективите на *Castanea sativa* Mill.

Обикновеният кестен е вид с екологична, икономическа и социална значимост. Показателно е, че в Кент, Англия се поддържа постоянната изложба „Всичко направено от кестен“. Многостранните ползи от този дървесен вид са най-изявени в селските райони на южноевропейските страни, включително на Балканите. Дървесината на кестена е трайна, качествена, с красива текстура, използва се за строителен материал, мебели, колони, огради, покривни конструкции, за отопление, източник е на танини. Плодовете са вкусни, а по хранителност превъзхождат ябълката. Те могат да се предлагат под различна форма: печени, сушени, замразени, белени, под форма на кестеново брашно, марон гласе (подсладени кестени), за кремове, сирена, бонбони, при производството на бира и ликьори.

Адаптираните лесовъдски системи повишават потенциала на вида за дървопроизводство, а агролесовъдските системи осигуряват редица други ползи - фураж, храна за дивеч, цветовете дават отличен мед, под склона се развиват ядовити гъби, с отпада се натрупва качествен хумус. Ефектът на кестеновите гори върху пейзажа е от значение за селския туризъм и екотуризма, зародиха се и специфични форми като т. нар. туризъм без негативно влияние и пътеки за етногастрономия.

По света се забелязва тенденция на повишено търсене на кестенов плод.

Наред с водещите страни напоследък се утвърждават и нови големи производители (таблица 1). По данни на ФАО към 2001 г. в първите 25 страни попадат тогавашна Югославия (15-та) с 1400 т, Словения (19-та) с 500 т и България на 20-то място с 300 тона. През 2005 г. в Македония са го-

бити 400 т плодове.

В Италия, Франция и Испания плодо- и дървопроизводството са интегрирани в много местни дейности, свързани с устойчивото развитие на районите. У нас, особено в Петричко и Берковско, кестенът е съществена част от природния облик, поминъка, културната и битовата символика. Трудно е местните хора да си представят бъдещето на района без него. Затова стопанисването му има многофункционално значение.

През последните години лесовъдите от Западна България имаха възможност да се запознаят с проучванията на изследователи и да споделят опита си на регионални съвещания - Петрич (2002), Берковица (2003), Балканска среща в Благоевград („CASTBul 2005“).

Необходимо е добро познаване на биологията и екологията на вида, както и на проблемите, свързани с основните болести „мастилена“ и „рак по кестена“. Мастилената болест се предизвиква от патогени от род *Phytophthora*, по-конкретно видовете *P. cambivora*, *P. cactorum* и *P. cinnamomi*. На Балканите досега са регистрирани само първите две, а най-опасната от тях (*P. cinnamomi*) е идентифицирана в по-северно разположени страни. Като се има предвид, че тези гъбоподобни организми се развиват на постоянно влажни почви, в нашия регион засега опасността не е сериозна. На места се забелязва сокомечение с цвят на мастило, но спорадично и без особени последици. Тази болест умъртвява корена и дърветата изсъхват цялостно. На такъв терен не бива да се настанява отново кестен и се налагат строги карантинни мерки, за да не се разпространят заразята.

По-различно е положението с рака по кестена. Заболяването се предизвиква от гъба, позната като *Endothia parasitica*, но от около 30 години е прието името *Cryphonectria parasitica*. Патогенът е широко разпространен. В Македония няма находище на кестена, което да не е заразено в определена степен, някои са в тежко състояние и масово съхнат. Подобна картина регистрирахме на много места и в България - Беласица, Славянка, Брежани, Берковско. Само в някои изолирани култури в лесничествата в Кресна, Дупница и Ботевград не установихме наличие на болестта, но в други обекти (ДЛ - Говежда, и ДЛ - Берковица) до 100 % от дърветата проявяват симптоми на *C. parasitica*. Типични са червеникавите петна по кората, развива се рана, над която започва съхнене, а под нея избухват издънки като „кош“. В един случай се наблюдават сухи клони (листата остават след листопада), а много често съхнат и основните стъбла. Изгледът навявя мисълта, че

кестен?

перспективен биологичен на *C. parasitica*

годините на кестена са преброени.

За обезсърчаване на стопаните и лесовъдите съобщават специалисти от Гърция, Италия и други страни. Изтъква се, че изходът е в по-добрата информираност и активната лесовъдска работа. Колегията узря за разбирането, че консервационното отношение е пагубно за кестена, а изходът е в стопанисване на насажденията, редовно санитарно отглеждане и залесяване.

Няколко са факторите, които благоприятстват развитието на *C. parasitica* и предизвикват влошаване на състоянието на кестена. Голяма част от засегнатите насаждения са частна собственост. Още при установяването на болестта в Македония, през 70-те години на XX в., се отчита трудността в убеждаването на собствениците да изсекат заболелите дървета. Болестта се разпространява бързо и процесът става необратим. Съществува мнение, че, веднъж пренесен в Европа, патогенът ще причини заразяването на всички популации. Днес много от частните кестенови гори са изоставени, особено в обезлюдените райони. Площта им намалява за сметка на други видове. Интересът към плодовете също ограничава естественото възобновяване. При наличие на семенни запаси в почвата ограничаващ е светлинният фактор. Опитът показва (Беласица, Петрохан), че при гола сеч на малки площи (т. нар. условно гола сеч) се явява подраст. В смесените насаждения положението не е по-добро, тъй като другите видове постепенно завземат територията на кестена.

За щастие в резултат на съществуващото в природата противоборство е възникнала т. нар. хиповирулентност (виж „Важни факти и данни“). В това се крие основната възможност за значително подобряване на състоянието на кестена. През последните десетина години са проучени много аспекти на заболяването в Македония и други страни, а сега и у нас се изясняват популационната биология, вегетативно съвместими (VC) типове, типове размножаване (MAT) на гъбата, работи се по разпространението на хиповирусите. Със сигурност при сегашното състояние на проблема с *C. parasitica* използването на хиповирулентността като биологичен метод за контролиране на заболяването е най-перспективната насока както в Европа, така и в двете балкански страни.

Тази теза се основава на следните факти:

1. *C. parasitica* в Македония е с най-малка вариационност на VC-типове в сравнение с други страни. По първоначални данни подобно е положението и у нас. Малката вариационност означава по-голяма възможност за бързо разпространяване на хиповирусите в популациите.

Масово съхнене от рак в най-старата кестенова култура от градински тип край Берковица

2. *C. parasitica* в Македония, а според предварителните (непубликувани) изследвания и в България, практически е от клонирано потомство, с един доминантен размножителен тип. Това означава, че половата репродукция на гъбата засега е ограничена и следователно възможностите за сегрегация и увеличаване на вариационността на VIC-гениите са по-малки, което съгласно т. 1 благоприятства разпространяването на хиповирусите.

3. Откритите хиповируси са от типа CHV1, италиански подтип. Тези хиповируси са с доказани свойства на хиповирулентност - раните, предизвикани от гъбата, носител на вирус от този подтип, не са летални и не увреждат сериозно растението (сн. 3). Чрез директни теренни опити е доказана тяхната способност за контрол върху заболяването. За съжаление фактите от първите две точки с времето се развиват в отрица-

Стъблени издънки като „кош“ под мястото на поразяване от рака

Стъбло с рана, типична за хиповирулентност

мелна посока, т. е. факторът време не е в полза на кестена. Ако насажденията се оставят в това състояние, гъбата ще ги унищожи бързо, преди хиповирусите да я неутрализират.

Затова са необходими следните незабавни мерки:
- Правилно стопанисване на насажденията, за да се осигури естественото им възобновяване и залесяване на подходящи площи, което ще даде фронт за биологична борба (естествена и изкуствена).

- Биологична борба чрез изкуствено въвеждане на хиповирулентност в кестеновите популации. В момента във фитопатологичната лаборатория на Шумарския факултет започват опити за масово производство на хиповирулентни изолати. Предвижда се една ясна, евтина и сравнително лесна за прилагане методология.

За да се избегнат недоразумения, трябва да кажем, че кестенът и занаятът ще страда от рак. Новите култури също ще бъдат обхванати от гъбата, ще съхнат клонки и цели стъбла, но размерите и темпът на съхнене ще зависят в голяма степен от това доколко бързо, последователно и успешно ще разпространяваме хиповируса. Надеждността на метода чрез изкуствено инокулиране е доказана с успешни опити в Гърция, Франция, Италия, Швейцария и други страни. Благоприятно е, че проблемите с кестена са обект на сериозно внимание от страна на специалистите, а усилията им се подкрепят от институциите и практиката. Такъв пример е нашият двустранен проект, финансиран от съответните министерства на образованието и науката в България и Македония.

Важни факти и дати за проучването на рака по кестена

◆ Смята се, че видът *Castanea sativa* е интродуциран от Мала Азия в Европа от древните римляни.

◆ 1904 г. - върху няколко стъбла на *C. dentata* в Ню Йоркския зоопарк Bronx за първи път е регистрирано заболяване, предизвикано от гъба, която напада кората.

◆ 1906 г. - Murrill от ботаническата градина в Ню Йорк констатира, че гъбата се настанява през

раните в кората, и я нарича *Diaporthe parasitica*.

◆ 1912 г. - поради таксономични сходства микозите я преименуват на *Endothia parasitica*.

◆ 1938 г. - ракът по кората официално е регистриран за първи път в Европа край Генуа.

◆ 1951 г. - Biraghi за първи път съобщава за кестенови издънки, които изглеждат „изненадващо здрави“, въпреки че са инфектирани 85 % по брой. Той приписва тази проява на увеличената устойчивост в резултат на многократното изсичане на издънките.

◆ 1964 г. - френският миколог Grente изолирал атипични изолати от *E. parasitica* от заздравяващите ракови рани край Комо, Северна Италия. Те се отличавали с по-малка пигментация и спороносене и проявявали намалена патогенност, когато се инокулират на кестенови стъбла. Grente нарекъл този феномен хиповирулентност.

◆ 1969 г. - доказано е, че хиповирулентността се предизвиква от присъствието на двойноспирална рибонуклеинова киселина (ds РНК), която може да се пренася от един на друг изolat от гъбата.

◆ 1974 г. - *C. parasitica* за първи път е регистрирана в Република Македония в популацията Скугунине.

◆ 1978 г. - по таксономични причини гъбата придобива сегашното си наименование *C. parasitica*.

◆ 1992 г. - доказан е вирусният произход на ds РНК, което предизвиква хиповирулентност.

◆ 1995 г. - за първи път е доказано наличието на ds РНК (хиповируси) в изолати на *C. parasitica* от Македония.

◆ 1996 г. - чрез молекулярни методи е доказана хипотезата, че *C. parasitica* е пренесена в САЩ от Япония, а не от Китай.

◆ 1995-2000 г. - изпитват се вегетативната съвместимост и типове размножаване на *C. parasitica* в Македония. Установена е най-малка вариационност в сравнение с другите страни в света.

◆ 2006 г. - обявява се, че хиповирусите в популациите на гъбата *C. parasitica* са от CHV1 тип, италиански подтип, които притежават отлична способност за биологична борба срещу рака по кората.

Таблица

Производство на кестенови плодове в света, т и % (източник: FAOSTAT)

Страна	1998		2001		2005	
Китай	450 000	53.8 %	615 000	63.4 %	825 000	83,0 %
Р. Корея	109 956	13.1 %	90 000	9.3 %	50 000	4.4 %
Турция	55 000	6.6 %	60 000	6.2 %	49 000	4.3 %
Италия	78 425	9.4 %	50 000	5.2 %	52 000	4.6 %
Япония	26 200	3.1 %	27 000	2.8 %	24 000	2.1 %
Франция	11 411	1.4 %	13 000	1.3 %	13 000	1.1 %
Гърция	12 820	1.5 %	12 000	1.2 %	12 300	1.0 %
Испания	10 000	1.2 %	10 000	1.0 %	10 000	0.9 %
Общо	836 378	100 %	970 310	100 %	1 129 173	100 %

Lophodermella sulcigena (Rostrup) Hohnel - гъбно заболяване по иглиците на белия бор

**Петър ПЕТКОВ, Боян РОСНЕВ -
Институт за гората при БАН**

През есента на 2006 г. се появи проблем в здравословното състояние на младите белоборови изкуствени насаждения на Централни Родопи (ДДС „Беглика“ и „Широка поляна“ в района на РУТ - Пазарджик). Иглиците на едногодишните леторасли (върхови и странични) на периферните гървета на насажденията, както и на откритите, върхни части, на короните на вътрешните гървета, започнаха масово да покафеняват. Две-и тригодишните иглици не се заразяват и остават зелени, без симптоми на заболяване (фиг. 1 и 2). За кратко време заболяването обхваща около 260 дка млади култури, но вероятно е много по-голямо в района.

Проучванията, извършени от Института за гората, показват, че този проблем е от патологичен характер и причинител на заболяването е аскомицетната гъба *Lophodermella sulcigena* (Rostrup) Hohnel, която досега не е проучвана у нас. Информацията, свързана с нейните особености и развитие, е от Финландия и Шотландия. В литературата се съобщава, че тази гъба се среща в северните страни - Швеция и Финландия, както и в северните райони на Централна Европа - в Германия и Полша. Установена е също на Колския полуостров (Русия) и в Шотландия. Дървесните видове, които могат да бъдат засегнати от заболяването, са *Pinus sylvestris*, *P. montana* и *P. pinaster*. В България досега за гъбата не се съобщава. Климатичните условия на тези страни са много различни от нашите и посочените екологични изисквания и срокове в нейното развитие не могат да се приемат напълно за нашите условия, от което следва, че за нашата страна трябва да се направят по-подробни проучвания.

Повредите се изразяват в некротиране на новообразуваните едногодишни иглици и преждевременно им опадане. Обезлистването в про-

дължение на 2-3 последователни години води до силно редуциране на листната маса в короните, което се отразява на прироста на гърветата. Те отслабват и стават уязвими срещу други гъбни и насекомни повреди.

Плодните тела на гъбата са апотеции, чиито първи признаци за формиране се появяват през втората половина на октомври и началото на ноември като удължени тъмни до черни шрихи върху некротиралата (покафеняла) част на иглицата. Развитието им продължава и през следващата година, като в началото на вегетационния сезон те са напълно зрели. Представяват удължени черни подутини, разположени надлъжно, по-често във върхната и/или средната част на иглицата. Отварянето им се извършва при навлажняване от дъжд (1-3 часа след началото му) или от роса, когато относителната влажност на въздуха е не по-малка от 90 %. Само в редки случаи е установено спороотделяне при по-ниска относителна влажност, но не по-ниска от 80 %. Масовото изхвърляне на спорите е с продължителност 2-3 седмици, след което този процес не се прекратява, а само намалява неговата интензивност поради неедновременното зрееене на плодните тела, което е свързано най-вече с влажността на средата и продължава до около месец.

Времето на масовото освобождаване на аскос-

порите от плодните тела съвпада с формирането на иглиците и само тогава е възможно тяхното заразяване. То протича от момента, когато се появяват новите иглици, и продължава до нарастването им до около 1/2 от средната дължина. Ако климатичните условия са благоприятни, заразяването може да продължи до оформянето на 2/3 от дължината на иглицата. Продължителността на този процес е около 2-3 седмици. Поради настъпващите структурни и биохимични промени в иглиците, по-късното инфектиране на напълно развитите иглици е много рядко явление. Заразяването се извършва през кутикулата и stomата.

Симптомите на заболяването по иглиците се появяват около един месец след заразяването.

От събраните материали (през ноември) бяха установени видими промени в състоянието им, които дават гостатъчно информация при определянето на патогена. По-важните от тях са (фиг. 3 и 4):

- по едната или двете иглици се забелязва наличие на инфекциозно кръгло петно (едно или повече) с жълто-кафяво оцветяване или напречна лента със същата окраска;

- едната иглица е некротирала, светлокафява, но в основата около 2-3 мм жива. Другата иглица е здрава или с единични червеникаво-кафяви до жълто-кафяви петна с ширина 1-2 мм;

- двете иглици са некротирани, с останала жива част от 2-3 мм само в основата.

За успешното развитие на гъбата са необходими чести превалявания и висока относителна влажност на въздуха поне 90 %. Особено благоприятни условия за заболяването създават добрите месторастения - свежи и богати почви, които съдействат за бърз растеж и развитие на боровите култури. Гъбата причинява заразяване и се развива при сравнително ниски температури, което е предпоставка за интензивно епифитотично развитие на патогена в северните страни. Това е вероятно причината за проявлението му у нас на по-голяма надморска височина. В България гъбата беше установена в на-

саждения на 1400 м н. в., на различни изложения и на кафява, глинесто-песъчлива, средно богата, свежа до влажна почва.

Развитието на заболяването започва от ниската част на склона, като обхваща по-силно долните части на дърветата, а при гъстите групи се развива преобладаващо по откритите върхни части на короните.

От заболяването са засегнати само млади белоборови култури на възраст 10-20 г. Заразените иглици загиват, но върхните пъпки на леторастите винаги остават живи, поради което през следващата година се формират нови леторастли. Дърветата не загиват, а намаляват своя растеж.

През втората година на масово развитие (2007 г.) се очаква формиране на различни по форма и размер огнища от заболели дървета във вътрешността на насажденията, постепенно обхващане на дърветата нагоре по склоновете, а на билото дърветата ще бъдат все още здрави. Възстановяването на насажденията започва след третата година, първоначално от най-ранно заболелите екземпляри, но през това време гъбата може да обхване значителна част от младите белоборови насаждения при наличие на благоприятни климатични условия.

Икономически е неоправдано използването на различни препарати за ограничаване на повредите с изключение за някои ценни дървета и групи от насажденията, като семенпроизводни градини и други подобни. Счита се, че естественият биологичен контрол се осъществява чрез антагониста *Hendersonia asicola* - гъба, която се развива само върху иглици, инфектирани от *L. sulcigena* (Mitchell и др., 1976). Същата беше установена и у нас в преобладаващата част от некротирани иглици.

Необходимо е по-обстойно наблюдение на района с установеното заболяване и повече проучвания върху цикъла на развитие на гъбите *L. sulcigena* и *H. Acicola* с оглед изясняване на биологичните им особености, както и екологичните изисквания за условията на България.

Семинар на счетоводителите в системата на горите

Семинарът за главните счетоводители в системата на горите се проведе от 28 до 30 юни т. г. в курортния комплекс „Слънчев бряг“. Основните разглеждани теми бяха актуални промени в Закона за счетоводството, практически въпроси по Закона за ДДС, Закона за корпоративното подоходно облагане и Закона за данъците върху доходите на физическите лица, програмно бюджетиране.

Семинарът бе организиран от консултантска фирма „Интер Интелект“, с лектори Анастасия Головина - експерт-счетоводител, Бойко Костов - експерт-счетоводител, и Красимир Йорданов - лектор по програмно бюджетиране от Сметната палата.

Разгледани бяха новите моменти в Закона за счетоводството, действащи от 1 януари 2007 г. и въпроси по прилагането на счетоводната политика и приложимите счетоводни стандарти за 2007 година. Разисквани бяха въпроси, възникнали в практиката по прилагането на новото данъчно законодателство - ЗКПО, ЗДДС, ЗДДФЛ. Спорен остана въпросът за документалната обосновавост и третирането на възнагражденията, изплащани за убит вреден дивеч, съгласно ЗДДФЛ.

Взето бе решение да се обедини практиката по места, като на основата на предоставената информация Ди-

рекция „ИПОЛС“ изготви указания за еднаквото прилагане на данъчното законодателство в цялата система на горите.

Презентацията на лектора по програмното бюджетиране въведе в основополагащите понятия и действия по съставянето и отчитането на ориентиран към резултатите бюджет. Ръководството на НУГ представи изготвената рамка на бюджета за 2007 г. на ниво второстепенен разпоредител с бюджетни кредити и предостави на участниците материалите за по-нататъшно разглеждане и пристъпване към разработването на бюджета на ниво трето- и по-нискостепенни разпоредители с бюджетни кредити.

Обсъдени бяха съставянето и отчи-

тането на програмен и ориентиран към резултатите бюджет и проблемите, които биха възникнали при практическото му осъществяване. Бе извършен анализ на допусканите грешки при касовото и счетоводно отчитане на бюджета на Националното управление по горите за първото тримесечие на 2007 г., отчитането на отделните дейности по бюджет 2007 - трансфери и разходи, както и отчитането на възстановените разходи и сторниране на обороти от единната сметка.

Директорът на Дирекция „Вътрешен одит“ Кирил Колчев представи дейността на звеното, правата и задълженията на служителите и неговата организационна структура.

Стефка АТАНАСОВА

Срещи

愛
感
謝

Любов и Благодарност
(японски)

Масару Емото
на Седемте Рилските езера

**„Водата е първопричина
за всичко съществуващо“**

**Талес - древногръцки философ
(625-547 пр. Хр.)**

Вода покрива две трети от повърхността на планетата и съпровожда всеки миг от живота ни. Каква тайна пази водата? Откъде и как е дошла на земята? Отговорите на тези въпроси знае може би самата вода.

Какво ѝ е особеното на водата?

Напук на гравитацията тя попива в кърпата.

Единствено тя, като се топи, се разширява.

Но най-интересното е, че когато замръзва, започва да плува по повърхността - става по-лека и не пада на дъното.

Когато стане непоносимо студено, тя покрива

„живота“ с ледена пелена и го съхранява при

нужната температура.

Тя е единственото вещество, което при нормални земни условия се намира и в трите агрегатни състояния - твърдо, течено и газообразно.

В сравнение с всички други течности водата има най-високото повърхностно напрежение.

Тя е най-универсалният разтворител в природата. Намирайки се в пори и капилари, водата създава огромно налягане и с лекота се изкачва по стволите на огромни дървета, преодолявайки силата на земното притегляне. Както става в семената например. Ето защо кълновите с лекота пробиват дори асфалт.

Ако водата не притежаваше всички тези удивителни качества, може би нямаше да има живот на нашата планета.

Еволюционно ние - хората, както се предполага, трябва да сме излезли от водата. В новородения човек - 90 % е вода, във възрастния водата достига 70 %. Ние сме „водни“ същества.

Водата, удивителният дар на природата, вълшебният течен кристал, лесно приемащ всяка форма и всяка информация. Несъмнено едно от най-важните условия за съществуването на живот на Земята.

Emoto
7/16/07

Животът е вода

През юли в България гостува световноизвестният японски учен д-р Масару Емото. Преди петнадесетина години човешкото познание направи крачка напред с неговото откритие - ако на водата се въздейства положително, тя получава целебни свойства. В това се крият важни ключове към човешкото здраве. Благодарение на своята чудотворна възприемчивост, именно водата, повече от всичко, страда от нашите неразумни действия. Но най-опасното е, че всеки ден поглъщаме с литри „ранена“ вода. Така нанасяме вреда не само на тялото, но и на психиката си. Изследванията на Емото, за които можем да научим повече от книгата „Тайните послания на водата“, позволяват да видим красивите кристали, които образуват водните молекули, повлияни от положи-

17. 07. 2007 г. Медитацията
„Възпламеняване на решетката“

телната енергия на хората. Д-р Емото снима водните „кристали“ с микроскоп, направен специално за целта в института Бъркли в САЩ, като използва криогенна камера, замразяваща водата до минус 25° С.

На 17 юли заедно с група българи, очаровани от прозренията му, г-р Емото отправя световна молитва за мир и благоденствие чрез водата от Седемте Рилски езера. Емото специално избра България и водата на тези езера. По същото време своето позитивно послание отправиха и много други хора от цял свят, обединени от същата идея.

На 18 юли в София г-р Емото взе участие в научна конференция, с представители на науката от още няколко страни, за изключителните свойства на водата. Вечерта на срещата с именития учен, в зала 3 на Националния дворец на културата, участваха много хора, които бяха възхитени от вида на представения от Емото кристал, образуван при произнасянето на думата България.

Какво разказа г-р Емото?

За водата. Водата е безценен компютър, единствен по рода си. Тя е един вид компютърна памет - памет за информация. И както всяка отделна клетка съдържа в себе си информация за целия организъм, така и всеки минимален структурен елемент на водата пази в себе си информация за цялата планетарна система.

Върху структурата на водата влияят редица фактори - химични и механични, техногенните въздействия (електромагнитни полета, излъчването на монитори и екрани, мобилни телефони, микровълнови печки, високоволтови електропреносни мрежи - далекопроводи, и други), присъствието на различни обекти, включително и човешкото присъствие - чрез молитва, мисли, думи, емоции.

Снимките показват, че водата реагира различно на енергията на мисълта, като преодолява езиковата бариера. На думите с положително съдържание образува красиви кристали. Негативната информация създава гротескни форми. Какво се случва с човека (който се състои от 70 % вода) при подобно въздействие? Трябва да се замислим за въздействието над нашия организъм от атаката на ругатни, оскърбления, дисхармонична музика. И обратното - колко животворна е силата на добрите и приятни думи, на хармоничната музика и звуците на природата. И колко е важно да бъдем внимателни в общуването си!

За вибрациите и резонансното трептене. Всяко нещо в природата произвежда честота и тя е уникална. Това е основният закон на Вселената. Резониращите вибрации въздействат силно на паметта на водата и тя проявява този запис в кристала - твърди Емото. Въздействието на емоции като гняв, страх, напрежение, кураж, признателност и видимите състояния на душата човешка са записани на кристалите. Д-р Емото блестящо показва, че водата може да съхранява в себе си дълго време психическата енергия на хората и да я предава на други хора. Обработвал е вода с различни носители на информация - написани или казани думи, картинки, музика. След това замразявал капки и снимал ледени кристали в началото на топенето. Снимките предизвикали сензация. Информацията променя водата, съзнанието на хората променя водата. Водата разбира словото и най-поразителното - променя свойствата си. За нея е достатъчно само да се докосне до друго вещество, за да възприеме неговите свойства и да ги съхрани в своята памет. Водата е посредник между физическото тяло на човека и неговата психика - мисли, намерения и емоции. Водата, разбира се, си остава вода, но нейната структура, подобно на нервна система, реагира на всяко гразене. Със съвременна апаратура е установено, че във всеки минимален структурен елемент (група от пет водни молекули) има 440 000 информационни панела, всеки от които отговаря за своя вид взаимодействие с околната среда.

За възможностите на човешкото съзнание. Философията на Емото го отвежда до откриване на знаменитата формула на Айнщайн за енергията - $E = m \cdot c^2$. Той замества във формулата „с“ - скоростта на светлината - със съзнание, „m“ - масата, заменя с броя на хората, които съзнателно са насочили вниманието си върху проблем или кауза. Така открива огромната роля на колективното съзнание.

Ако хората по света, наред със знанието, изпълнят съзнанието си с позитивна енергия, ако изпълним живота си с Любов и Благодарност, колективната енергия на съзнанието ще има огромно благотворно въздействие върху бъдещето на планетата.

Константин МАРКОВ

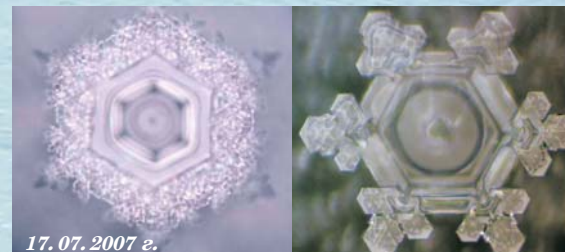
17. 07. 2007 г.

България

17. 07. 2007 г.

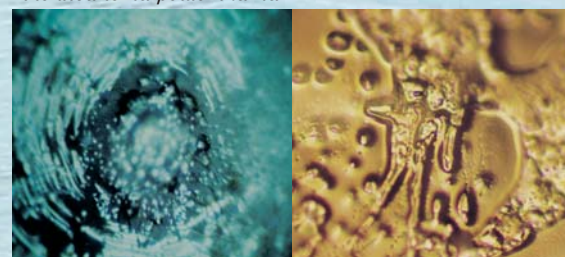
Любов (български)

17. 07. 2007 г.

Медитацията „Възпламеняване на решетката“

Ангел

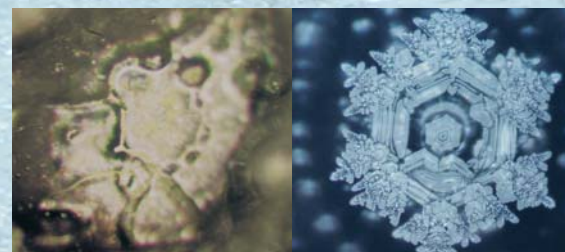
Глухак (японски)

Ще те убия (японски)

Бетовен, Симфония № 5

Хевиметъл музика

Вода преди и след будистка лечебна молитва

Данък „изгорели гори“ - отново и отново

ДЛ - Казанлък, Каракос
23. 07. 07

Снимки изж. Николай ИВАНОВ

ДЛ - Стара Загора, Дълбоки
19. 07. 07

Възникналите горски пожари в района на РУТ - Стара Загора (9 - 30 юли 2007 г.)

ДЛ	Землище	Възникнал - загасен, юли 2007 г.	Площ (дка), в т. ч.						
			обща	низов	върхов	излол.	широкол.	семенни	незалес.
Чирпан	М. Дряново	09	458	418	40	216	242		
Казанлък	Г. Черковище	09	10	10			10		
Чирпан	Верен	11- 13	4087	3360	727	1111	2217	528	231
Чирпан	Чирпан	11	72	42	30	30	42		
Чирпан	Могилово	13	5		5	5			
Чирпан	Православ	15-16	797	600	197	235	506	56	
Чирпан	Верен	16	1641	1601	40	130	1037	127	347
Ст.Загора	Елхово	17-18	800	450	350	433	261		106
Ст.Загора	Дълбоки	19-26	5457	2174	3283	2700	1167		1590
Мъглиж	Ветрен	20	17		17	17			
Ст.Загора	Дъбрава	20-23	2000	1400	600	600		700	700
Казанлък	Копринка	21	2	2		2			
Казанлък	Копринка	22	1	1		1			
Казанлък	Копринка	23-26	1400	1050	350	1296	83		21
Казанлък	Д. Изворово	23- 26	1700	1200	500	869	773		58
Чирпан	Славянин	25-26	4	4			4		
Мъглиж	Шаново	25-27	4000		4000	4000			
Мъглиж	Дъбово	25-30	10 000	8000	2000			10000	
Павел баня	Александрово	26	162	73	89	162			
Казанлък	Копринка	27	1	1		1			
Гурково	Д. Паничерево	29-30	30	20	10	10	20		
Общо за РУТ			32 644	20 406	12 238	11 818	6362	11 411	3053
Опожарени площи от 11-те големи горски пожара			32 340	20 253	12 087	11 590	6286	11 411	3053
Данни от 01.01.2007 г.			33 494	21 248	12 246	11 868	7142	11 431	3053

Участниците в пленера

В друго измерение...

„Композиция“
на Вълко Бекирски

Камелия Чилиано от Румъния
със своето творение „Оригами“

„Да продължим живота на гървото в друго измерение“ бе мотото на тазгодишното издание на Международния пленер за скулптура на Сдружение „Арт Рустика“, управител на което е известният фотограф Петко Йончев (на снимката на втория ред - първият отляво). Творци от България, Румъния и Гърция работиха в София в ателието на фамилията скулптори Миневи - бащата Минчо и синовете Васил и Живко. Произведенията от гърво бяха изваяни с огромно творческо въображение.

- За скулптора всяко творение е отделен нов свят, изпълващ съзнанието докрай - сподели гоауейнът Минчо Миневи. - Към гървесината като материал изпитваме особена нагласа, сякаш общуваме с нещо живо. В същото време изработката е трудна, дори опасна - работи се с машини, с остри длета. Накрая обаче удовлетворението е върховно.

Дипломите за участие са връчени, както всяка година, на 5 юни - Международния ден за защита на природата. В пленера участва и секретарят на Секция „Скулптура“ към Съюза на българските художници Богомил Живков.

„Лазарките“
на
Живко Минчев

„Звукът“ на
Георгиус Вардулис
от Гърция

„Съприкосновение“
на Богомил Живков

Торските плодове - храна и лекарство

Къпината е едно от най-гребните лекарствени растения.

В нашата страна се срещат 19 вида къпини с много разновидност и форми. От диворастящите най-разпространена е обикновената къпина.

Обикновената къпина е бодлив храст, с по няколко тънки и дълги полезнали и влачеци се клони. Листата са нечифтоперести, образувани от 3-4 назъбени листчета, отгоре са зелени и голи, а отдолу - покрити с власинки. По главния нерв от долната страна на листа и на неговата гръбжа има бодлици. Цветовете са двуполови, бели, събрани в метлици, които на върха образуват щитчета. Къпината цъфти от май след разлистването до края на август. Плодът е образуван от 20-30 зрън-

Р, С, каротин и други. При обработката на плодовете витамин С се запазва почти непроменен. Тази особеност се дължи, от една страна, на тъмночервения цвят на плодовете, който защитава витамината от слънчевата светлина, от друга - на високото съдържание на органични киселини (в кисела среда витамин С е траен). Къпиновият пектин притежава силни желиращи свойства. Високото съдържание на калий предизвиква диуретично действие, което е особено подходящо при сърдечно-съдови и бъбречни заболявания. Голямото количество магнезиеви соли в зрелите плодове определя тяхното антисклеротично действие. Презрелите плодове имат слабителен ефект, а незрелите (пресни или изсушени) - затягащо действие. Поради високото съдържание на дъбилни вещества къпината е подходяща при колити с диаричен синдром. За целта се използва запарка от плодовете или листата на къпината. Високото съдържание на калций в плодовете помага за укрепване на костната система и зъбите при децата. Затова пресните къпинови плодове влизат в състава на детските диетични храни. Изобилието от семена в плода стимулира храносмилането. Къпиновият сок нормализира сърдечната дейност и повишава защитните сили на организма при простудни заболявания. Поради съдържанието на витамин Р къпините благоприятстват пропускливостта на кръвоносните съдове. Отвара от плодовете се препоръчва при простуда, възпаление на дихателните пътища, грип, а също при кръвохращене, кръвоизливи в стомаха, дизентерия, екзема (налагат се с компреси). Отварата има успокояващо въздействие при климактерични неврози. Струитите на прах изсушени къпинови плодове имат заздравяващ ефект върху пресни рани.

В листата на къпината (берат се по време на цъфтежа) има дъбилни вещества, флавоноиди, органични киселини. Отварата от тях в съотношение 1:10 (по 1 супена лъжица 3 пъти дневно) е добро средство при кръвохращене, стомашни кръвоизливи и разстройства, за гаргара на гърлото. Студени компреси с отвара от листа или със счукани листа се налагат върху кожата при екзема, лишеи и стари гнојни рани.

Много полезен и приятен на вкус чай, напомнящ китайския, се приготвя от пресни листа на къпина. Държат се в затворен съд, докато увехнат и ферментират. Когато почернеят, се изваждат и се изсушават на сянка.

Мармалад от къпини. Узрелите плодове - 3 кг, се варят в 0.2 л вода, като се бърка непрекъснато. Добавя се 1-1.5 кг захар и варенето продължава до образуване на пълначка на дъното на съда при разбъркване. Готовият мармалад, насипан в буркани, се оставя да изстине. Държи се на хладно и тъмно.

Вино от къпини. Плодовете (1 кг) се заливат с 3 л вода. Прибавят се 0.5 кг захар и 3-5 г винена киселина. Питието се оставя да ферментира в стъклен съд при стайна температура. Виното е с наситен червен цвят и приятен резлив вкус.

Лили НАЙДЕНОВА

Къпина

ца, които лежат върху обща кука основа. Формата на плодовете е яйцевидна. Отначало те са зелени, после се зачервяват, а при пълно узряване стават черни с блестяща повърхност. При някои разновидности плодът е покрит със сив восъчен налет. Вкусът му е кисело-сладък, със своеобразен аромат. Зрее постепенно от края на юли до средата на октомври. Плодовете се берат ръчно с брезентови ръкавици. При брането се използват куки за обирание на по-отдалечените клони. Плодовете се запазват в прясно състояние не повече от 2-3 дена. За продължително съхранение могат да се изсушават на открито, като почистени се разстилат на пласт, дебел до 2 см, върху дървени подложки.

Плодовете на къпината са богати на захари (главно фруктоза и глюкоза), органични киселини (ябълчена, лимонена и винена), пектин, минерални соли (калий, калций, фосфор, магнезий, желязо, натрий), дъбилни и багрилни вещества. Съдържат витамин

Отидохме в Република Коми да сечем гора, за да спасим от преживяването изсичане нашите млади, пограсяващи насаждения и защото Коми разполага с много гори. Но това не е единственото богатство на тази северна република: край град Воркута се добиват много ценни - коксуващи се въглища, в друг град на Северния поля-

7 Богатствата на Коми

Тома ДИКОВ

рен кръг - Инта, копият обикновени кафяви въглища, Ухта е център на нефтодобива, край Усинск също бяха разкрити огромни залежи от нефт и газ.

По наше време там бяха разкрити над 200 милиарда т залежи от въглища - 1.5 пъти повече, отколкото в цяла Русия е имало през 1939 година.

От Коми тръгваше нефтопроводът към центъра на Русия - Уса - Ухта - Ярославъл. Както и газопроводът „Сиянието на Севера“, който, тръгвайки от Вуктил, снабдяваше с газ заводите в Москва, Ленинград, Череповец. Там сондажите достигнаха 6000 м дълбочина и се предполагаше, че по-надолу залежите са още по-богати.

Някой може да попита - освен гора, въглища, нефт и газ нищо друго ли няма? Напротив - трудно е да се изброят всички подземни богатства, защото запълват едва ли не

цялата Менделеева таблица, като се тръгне от торфените находища, та се мине през каменната (готварска) сол, асфалтити, фосфорити, титанови руди и боксити и какви ли не черни и цветни метали. Не всичко се правеше известно - шарят геолозите по гори и поляни, вадят проби разни и запечатват сондажите, докато му дойде времето да обявят съдържанието на пробите. Прекрасна и много богата е и природата на Коми. Не са-

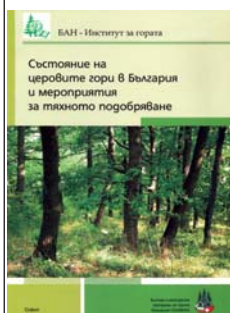
мо с горите, предимно смърчови, белоборови и брезови, покрили огромни пространства от тайгата, но и с други обитатели - растения и животни. Само млекопитаещите са над 50 вида, а птиците - повече от 200 вида. Особено ценни са собол, лос, кунница, росомаха, песец, мечка и катерица, лисица, вълк, горностай, рябчик (лещарка), тетрев и глухар.

Голямо е разнообразието на рибите в пълноводните реки - съомгата с прочутия червен хайвер, хариусът, сизгата, нелмата, окунът и щука, ряснушката - дребна, но много вкусна риба, налимът, окунът, елецът, езикът, миногата и безброй други. По наше време се правеха опити за развъждане на есетровите риби, ценни с черния си хайвер.

Всъщност рибата и риболовът бе главното хоби и най-голямата разтуха за нас, но за това - в следващия брой. Много може да се разказва за Печоро-Иличкия резерват, където се съхраняват ценни видове от растителния и животинския свят на тази република, за да не намалява това богатство. Аз лично посетих ферма за лосове в с. Троицко - Печорск, където гаших опитомени северни великани, които стопаните дояха като крави и млякото много трудно прокисваше.

(Следва)

Нови книги

Състояние на церовите гори в България и мероприятия за тяхното подобряване, под редакцията на Боян Роснев, БАН - Институт за гората, БШПГ- Фондация СИЛВИКА, София, 2006, 118 с.

Съхненето на дъбовите гори с преобладаващ цер през последните години наложи задълбочено проучване. От засилено съхнене са засегнати церовите гори в Североизточна България - РУГ - Русе, Варна, Шумен,

и от Южна България - РУГ в Бургас и Сливен. Относителният дял на изсъхналите дървета в отделни насаждения достига 55-80 %, от общата площ на тези гори - 14 % (34 140 ха).

Анализирани са факторите, съдействали за съхненето: климатични промени (продължително засушаване); начини на стопанисване, довели до увеличаване на възрастта и намаляване на растежа и жизнеността на дърветата; силно развитие на гъби и насекомни вредители. Оценени са повредите от заболяванията от абиотичните въздействия. Проследен е растежът на дърветата при различни типове месторастения. Установено е намаляване на растежа след 15-25-годишна възраст (количествената зрелост).

Прави се изводът, че при стопанисването трябва да се използват диференцирани лесовъдски методи в зависимост от здравословното състояние, произхода, състава, строежа, възрастта, хода на възобновяване. Предлага се церовите насаждения да бъдат разделени по възраст и състояние и във всяко от тях да се прилагат мерките, представени в раздела „Указания за подобряване състоянието на церовите гори“.

Wood-Mizer

from forest to final form

www.wood-mizer.eu

There is only one Original!

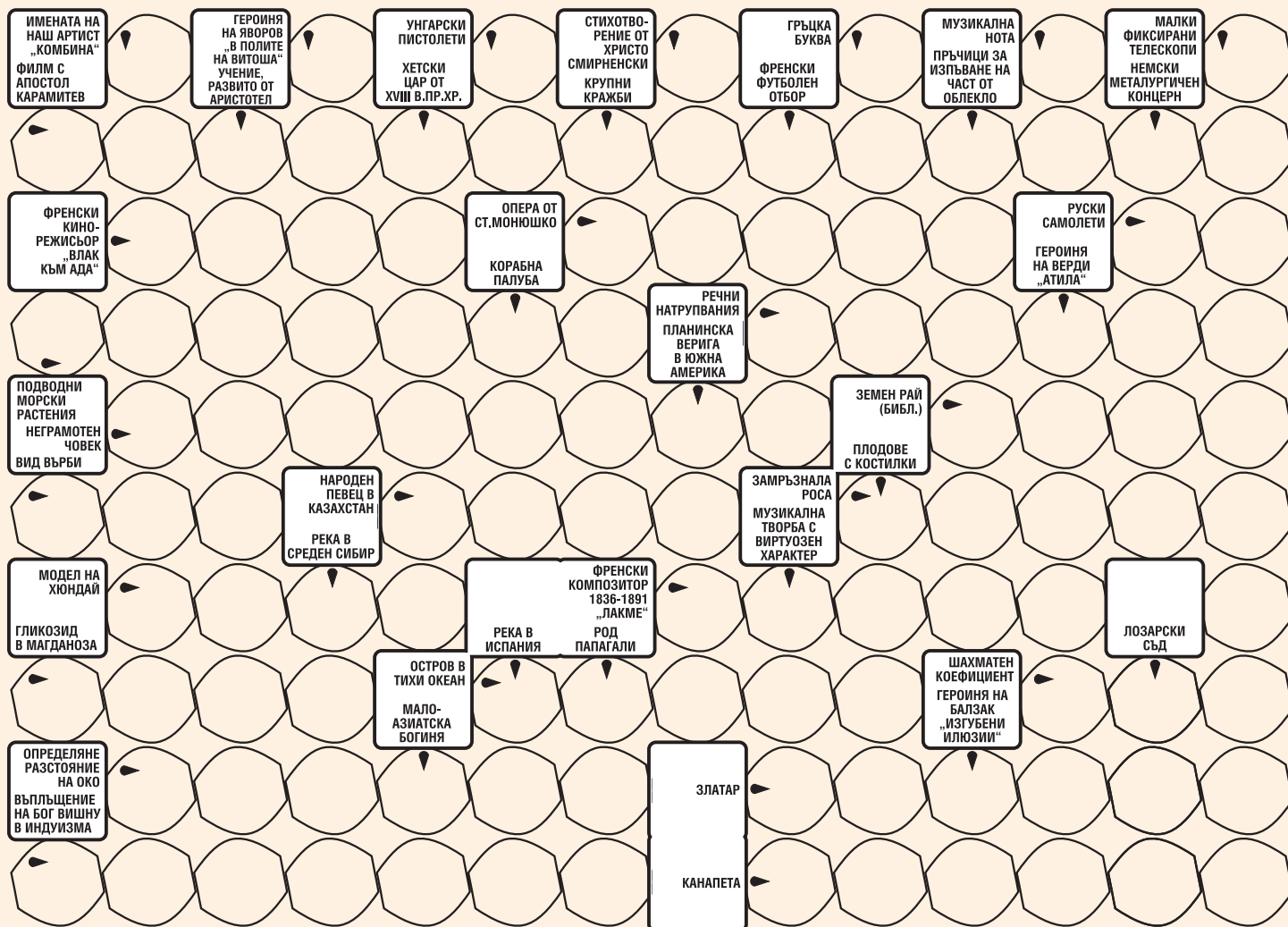
Б а н ц и з и
за разбичване
на трупи

Ленти
Обучение
Сервиз
Гаранционно
обслужване

LT40 SPECIAL EDITION
43.500 лв.

LT15 SPECIAL EDITION
9.500 лв.

«Екотехпродукт» ООД
София, ул. «Фр. Ж. Кюри» 79, бл. 314, ап. 8
Тел: 02/865-78-02, 963-16-56
факс: 02/963-25-59 E-mail: ecotech@nat.bg

РЕЧНИК: АВАТАРА, АНЕН, АНИТАС, ОДАБЕЛА, ОНОТ, ТИСЕН.

СТЕФАН КРЪСТЕВ

ОТГОВОРИ НА КРЪСТОСЛОВИЦАТА ОТ БРОЙ 6/2007:

ВОДОРАВНО: „Синът на болката“. Сал. Оноре (Ирина). „Рир“. „Стига, стига“. Ана. „Анар“. Овет (Стив). Коприна. Намеса. Рем. Кринолин. Яка. Анти. Инос. Абето. Дериват. Стоножка. Имами.

ОТВЕСНО: Бистро. КАТ. Наи. Право. „Българе“. Ен. Анимато. Иносан. Нож. Антракт. Обои. Рида (Рашид). Органи. ЕЛЕА. Анири. Омоним. Каравелова (Екатерина). „Ти не си сам“. Каратан. Ти.

Самораслящи

Старият бай Нено Балканджията вижда своя съсед Атанас, който се връща от командировка в чужбина, натоварен с много подаръци. Тъй като ръцете му са заети, Атанас не може да извади ключа, без да остави част от пакетите.

Бай Нено, известен шегаджия и зевзек, се обръща към съседа си:

- С рогата отваряй, Атанасе, с рогата!

Неновица пратила мъжа си до магазина:

- Ето ти пет лева да вземеш половинка сирене.

Връща се след час Нено с половин литър водка и дава отчет на булката:

- За половинка стигна, ама за сиренето не останаха пари.

ФИРМА „МЕЛНИК-99“ АД - гр. САНДАНСКИ ПРЕДЛАГА ЗА ПРОДАЖБА ГОРСКА ТЕХНИКА:

- Трактори „УНИВЕРСАЛ“
- Кранове „ШИПКА“
- Булдозер 130
- Дървообработващи машини
- Многодневен циркуляр „GABIANI“.

Тел. за контакти: 0888 858 777

КЛИМАТЕТ ПАЗАРДЖИК

СУШИЛНИ ЗА ДЪРВЕСИНА

GSM: 088 9 424 678

GSM: 089 8 614 581

www.klimatet.hit.bg

e-mail:klimatet@abv.bg

Репелент, който предпазва дървесните видове
от повреди, нанесени от диви животни.

Арбинол Б

Арбинол Б
се
използва при
ВСИЧКИ
широколистни
и иглолистни
горски видове
през цялата
година.

Какво трябва да знаем за Арбинол Б?

Продукт	Активно в-во	Цвят	Начин на приложение	Наши препоръки при приложението	Доза за третиране на 1000 дръвчета	Време за третиране на 1000 дръвчета
Арбинол Б	0,1% битрекс	бял ♦лесна контрола ♦намалява привличането на слънцето ♦намалява % на измръзване ♦действа отблъскващо	директно готов за употреба ♦чрез пръскане	♦ЩЕЛЕР-ШПОНТАН ръчна пръскачка	около 1-3 литра	40-60 минути
				♦пръскачка с високо налягане с дюза пълен конус	около 2-6 литра	40-80 минути
			♦чрез мазане	♦четка и др.	около 1-2 литра	40-80 минути
			♦чрез потапяне	♦потапяне	около 1-2 литра	80-120 минути

КАМПАНИЯ

от 07.08. до 17.09.2007 г.

При закупуване на моторен трион **Хускварна 353**

получавате:

КОМБИНИРАНА КАСКА, ВЕРИГА И 1 л ДВУТАКТОВО МАСЛО

Husqvarna

Great experience

ХУСКВАРНА БЪЛГАРИЯ ЕООД

София 1797, ж.к. „Младост“ - 2

ул. „Андрей Ляпчев“ №72

тел. 975 30 76; 0888 28 17 11, 0888 28 74 62

www.husqvarna.bg;

e-mail: info@husqvarna.bg